

ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

I OSNOVNE ODREDBE

Clan 1.

Ovim zakonom uređuje se: sticanje, ostvarivanje i prestanak prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, ko se smatra osiguranikom, penzijski staz, osiguravanje sredstava za penzijsko i invalidsko osiguranje i druga pitanja u vezi s penzijskim i invalidskim osiguranjem. Po ovom zakonu obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem osiguranicima se osiguravaju prava za slucaj invalidnosti, smrti i starosti. Na dobrovoljno penzijsko i invalidsko osiguranje mogu se osigurati lica koja nisu obavezno osigurana.

Clan 2.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja su: pravo na starosnu penziju, pravo na invalidsku penziju, pravo na porodicku penziju, prava osiguranika sa promijenjenom radnom sposobnosc u.

Clan 3.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja su neotudjiva, licna i materijalna i ne mogu se prenositi na druga lica. Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ne mogu zastarjeti. Prava po ovom zakonu ne mogu se oduzeti, smanjiti ili ograniciti, izuzev slucajeva utvrdjenih ovim zakonom.

Clan 4.

Sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu sa ovim zakonom, osiguravaju se iz doprinosa i drugih izvora.

Clan 5.

Zateceni nosioci penzijskog i invalidskog osiguranja na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine na dan stupanja na snagu ovog zakona (u daljem tekstu: nosioci osiguranja) nastaviti ce sa radom do donosenja zakona izclana 153. ovog zakona.

Clan 6.

Nosiocem osiguranja iz clana 5. ovog zakona upravlja Upravni odbor. Upravni odbor ima sedam clanova. Clanove Upravnog odbora imenuje Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 7.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja se ostvaruju po propisima o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugacije odredjeno.

II OSIGURANA LICA

1. Osiguranici

Clan 8.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem osiguravaju i ostvaruju: 1. zaposlenici na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija); 2. profesionalna vojna lica koja imaju svojstvo vojnog lica prema propisima o vojnoj sluzbi u Vojski Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vojska Federacije); 3. zaposlenici organa unutarnjih poslova; 4. zaposlenici u sudskoj policiji i kazneno popravnim ustanovama; 5. izabrani ili imenovani nosioci javne ili druge drustvene funkcije na teritoriji Federacije koji za taj rad primaju placu, odnosno ostvaruju naknadu place za obavljanje te funkcije; 6. zaposlenici koji su u radnom odnosu na teritoriji Federacije koji su upuceni na rad u inozemstvo, ako nisu obavezno osigurani po propisima drzave u koju su upuceni ili ako medjunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju (u daljem tekstu: medjunarodni ugovor) nije drugacije odredjeno; 7. drzavljeni Bosne i Hercegovine Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: drzavljeni Federacije), koji su zasnovali radni odnos kod organizacije koja obavlja djelatnost u inozemstvu; 8. izabrani ili imenovani nosioci javne ili druge drustvene funkcije u organima Bosne i Hercegovine, ako zakonom Bosne i Hercegovine nije drugacije odredjeno.

Clan 9.

Obavezno su osigurani drzavljeni Federacije koji su: 1. na teritoriji Federacije zaposleni kod stranih ili medjunarodnih organizacija i ustanova, konzularnih i diplomatskih predstavništava ili su u licnoj sluzbi stranih drzavljana, ako medjunarodnim ugovorom nije drugacije odredjeno; 2. zaposleni u inozemstvu, ako su bili neposredno pred odlazak u inozemstvo osigurani na teritoriji Federacije, odnosno ako su imali pred odlazak u inozemstvo prebivalis te na teritoriji Federacije i nisu obavezno osigurani kod inozemnog nosioca socijalnog osiguranja; 3. zaposleni kod stranog poslodavca u drzavi u kojoj su obavezno osigurani, ali u kojoj prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ne mogu da ostvaruju ili ih ne mogu koristiti van te drzave, pod uvjetom da su neposredno pred odlazak u inozemstvo imali prebivaliste na teritoriji Federacije i ako su drzavljeni Federacije.

Clan 10.

Obavezno su osigurani strani drzavljeni i lica bez drzavljanstva koji su na teritoriji Federacije: 1. zaposleni kod stranog poslodavca, ako medjunarodnim ugovorom nije drugacije uredjeno;

2. zaposleni kod međunarodnih organizacija i ustanova, stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, ako je takvo osiguranje predviđeno međunarodnim ugovorom. Pod poslodavcem u smislu ovog zakona smatraju se pravna i fizička lica.

Clan 11.

Obavezno se osiguravaju na teritoriji Federacije lica: 1. koja obavljaju privrednu ili uslužnu djelatnost, a upisana su u odgovarajući registar; 2. koja, u skladu sa posebnim propisima samostalno u vidu zanimanja obavljaju profesionalnu djelatnost, te vjerski službenici; 3. korisnici prava na odgovarajuće zaposljavanje za vrijeme prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije; 4. vrhunski sportisti, ako nisu osigurani po drugom osnovu.

Clan 12.

Obavezno se osiguravaju zemljoradnici i članovi njihovog domaćinstva i druga lica koja se bave poljoprivrednom djelatnošću kao jedinim ili glavnim zanimanjem, koji su navršili 15 godina života (u daljem tekstu: zemljoradnici). Smatra se da je poljoprivredna djelatnost jedino ili glavno zanimanje u smislu ovog zakona ako zemljoradnik prosječno mjesečno od te djelatnosti ostvaruje prihod najmanje u visini prosječne mjesečne plaće u Federaciji u prethodnoj godini. Kao domaćinstvo u smislu ovog zakona smatra se zajednica života, privredjivanja i trošenja prihoda ostvarenih radom njihovih članova. 2 Osigurana lica

Clan 13.

Lica koja su bila osiguranici po cl.8, 9. i 10. ovog zakona prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvaruju u slučaju starosti i gubitka radne sposobnosti, po prestanku radnog odnosa: 1. dok primaju novčanu naknadu u vezi sa korištenjem prava na odgovarajuće zaposljavanje, za vrijeme čekanja na zaposljavanje i za vrijeme čekanja na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju; 2. privremeno nezaposlena lica koja su prijavljena nadležnoj ustanovi za zaposljavanje Federacije (u daljem tekstu: ustanova za zaposljavanje), ako je odluka o prestanku njihovog radnog odnosa donesena u slučaju kada je proveden postupak za prestanak preduzeća i drugog pravnog lica, pod uvjetom da su prije prestanka radnog odnosa bila osigurana neprekidno najmanje devet mjeseci ili sa prekidima 12 mjeseci u posljednjih 18 mjeseci. Ovo osiguranje traje najviše jednu godinu u svakom pojedinom slučaju prestanka radnog odnosa, ali najviše tri godine u toku radnog vijeka zaposlenika. Pod preduzećem i drugim pravnim licem u smislu ovog zakona podrazumijevaju se preduzeća, ustanove, državni organi, banke i druge finansijske organizacije, zadruge i oblici saradnje i zajedničkog poslovanja sa stranim licima.

Clan 14.

Penzijskim i invalidskim osiguranjem osiguravaju se prava, utvrđena ovim zakonom, svakom građaninu u slučaju gubitka radne sposobnosti, a u slučaju smrti članovima njegove porodice pravo na porodičnu penziju, ako je gubitak radne sposobnosti, odnosno smrt posljedica povrede na radu, odnosno profesionalne bolesti nastale za vrijeme: 1. rada u drugom preduzeću i u drugom pravnom licu, u smislu propisa o radnim odnosima; 2. obavljanja obaveznog praktičnog rada učenika i studenata u toku sticanja obrazovanja i odgoja; 3. obavljanja poslova bez zasnivanja radnog odnosa (volonterski rad); 4.

prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije koju organizira ustanova za zaposljavanje; 5. društveno organiziranog omladinskog radnog angaziranja (oblici zadrugarstva učenika, studenata i nezaposlene omladine); 6. obavljanja javnih radova; 7. ucestvovanja na organiziranim sportskim takmicenjima; 8. obavljanja privremenih i povremenih poslova u smislu propisa o radu; 9. strucnog osposobljavanja za rad djece sa teskocama u razvoju; 10. izdrzavanja kazne zatvora. Odredba stava 1. tacka 2. ovog clana primjenjuje se i na drzavljane Federacije koji se, saglasno propisima, nalaze u inozemstvu radi ucenja, odnosno sticanja prakse, ako su prije odlaska u inozemstvo imali prebivaliste na teritoriji Federacije. Odredba stava 1. tacka 2. ovog clana primjenjuje se i na strane drzavljane koji se nalaze na ucenju, odnosno praksi na teritoriji Federacije, ako drzava ciji su oni drzavljeni isto tako postupa sa drzavljanima Federacije, odnosno ako medjunarodnim ugovorom nije drugacije uredjeno.

Clan 15.

Lica koja nisu osigurana po drugom osnovu osigurana su za slucaj gubitka radne sposobnosti i smrti, kao posljedice povrede na radu, odnosno profesionalne bolesti, ako: 1. ucestvuju u akcijama spasavanja ili odbrane od elementarnih nepogoda ili nesreca; 2. ucestvuju u društveno organiziranim radnim akcijama u Federaciji pri obnovi i izgradnji zemlje; 3. obavljaju poslove vojne ili odgovarajuće civilne zastite ili ako se obucavaju za vršenje ovih poslova; 4. izvrsavaju naloge Vojske Federacije, odnosno ministarstva unutrasnjih poslova, kao i lica rezervnog sastava tih organa; 5. obavljaju javne i druge društvene funkcije ili gradjanske duznosti na poziv drzavnih ili drugih ovlastenih organa; kao clanovi operativnih sastava dobrovoljnih vatrogasnih organizacija vrse poslove gasenja pozara i zastite od drugih nesreca; 7. kao clanovi gorske sluzbe spasavanja, odnosno roniaci, kada ucestvuju u otklanjanju neposredne opasnosti po zivot i zdravlje ljudi, odnosno imovine ili kad ucestvuju u spasavanju ljudi, odnosno imovine.

Clan 16.

Licima iz cl. 14. i 15. ovog zakona osigurava se sticanje i koristenje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pod uvjetima i na nacin kojim se osigurava sticanje i koristenje tih prava zaposlenicima, ako ovim zakonom nije drugacije uredjeno.

Clan 17.

Drzavljeni Federacije koji nisu obuhvaceni obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem mogu sebi i clanovima svoje porodice dobrovoljnim osiguranjem osiguravati prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pod uvjetima i u obimu utvrdjenim ovim zakonom. Drzavljeni Federacije zaposleni u drzavi sa kojom nije zakljuc en medjunarodni ugovor mogu se dobrovoljno osigurati na penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu sa ovim zakonom.

Clan 18.

Na dobrovoljno osiguranje moze se osigurati lice koje je navrsilo 15 godina zivota i koje ima opcu zdravstvenu sposobnost. Lice koje se nalazi na redovnom skolovanju ili odsluzenju vojnog roka ne moze se osigurati na dobrovoljno osiguranje.

Clan 19.

Lica iz člana 17. ovog zakona i lica kojima je prestalo svojstvo osiguranika ne mogu ostvarivati prava po osnovu promijenjene radne sposobnosti.

Član 20.

Invalidnost, kao osnov za sticanje prava osiguranika u dobrovoljnom osiguranju, postoji kad kod osiguranika uslijed bolesti ili povrede van rada nastupi potpuna nesposobnost za rad i privredjivanje.

III STICANJE I OSTVARIVANJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Član 21.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja sticu se za slučaj: starosti, invalidnosti, smrti. 1. Invalidnost

Član 22.

Invalidnost, u smislu ovog zakona, postoji kada osiguranik zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prouzrokovanih povredom na radu, profesionalnom bolešću, povredom van rada ili bolešću koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske rehabilitacije, postane potpuno nesposoban za obavljanje poslova radnog mjesta na koje je bio raspoređen i koje je obavljao prije nastanka invalidnosti. Kod osiguranika iz stava 1. ovog člana postoji promijenjena radna sposobnost kada može da radi puno radno vrijeme na drugim poslovima koji odgovoraju njegovim tjelesnim i psihofizičkim sposobnostima sa ili bez prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije. Gubitak radne sposobnosti kod osiguranika iz stava 1. ovog člana, u smislu ovog zakona, postoji kada ne može da obavlja poslove iz stava 2. ovog člana.

Član 23.

Povredom na radu, u smislu ovog zakona, smatra se povreda osiguranika prouzrokovana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili hemijskim djelovanjem, kao i povreda prouzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva povreda uzročno vezana za vršenje poslova svog radnog mjesta. Povredom na radu smatra se i povreda prouzrokovana na način iz stava 1. ovog člana koju osiguranik pretrpi na redovnom putu od stana do mjesta rada ili obratno, na putu preduzetom radi izvršavanja poslova i na putu preduzetom radi stupanja na rad. Povredom na radu smatra se i bolest osiguranika koja je nastala neposredno i kao isključiva posljedica nekog nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme obavljanja poslova svog radnog mjesta ili u vezi s njima. Povredom na radu smatra se i povreda koju osiguranik pretrpi u obavljanju poslova iz čl.14. i 15. ovog zakona.

Član 24.

Povredom na radu, u smislu ovog zakona, smatra se i povreda koju osiguranik pretrpi na način iz člana 23. stav 1. ovog zakona: 1. u vezi sa korištenjem prava iz zdravstvene zaštite; 2. u vezi sa korištenjem prava na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju po ovom zakonu; 3. na

drugom poslu koji vrsi u interesu preduzeca i drugog pravnog lica u kome se nalazi u radnom odnosu; 4. prilikom ucestvovanja u organiziranim sportskim takmicenjima koje organiziraju nadležni organi; 5. na putu od mjesta rada do mjesta stanovanja. Povredom na radu, u smislu ovog zakona, smatra se i povreda zemljoradnika prouzrokovana neposrednim i kratkotrajnim mehanic kim, fizikalnim ili hemijskim djelovanjem, kao i povreda prouzrokovana naglim promjenama fizioloskog stanja organizma, ako je takva povreda uzrocno vezana za obavljanje poslova u poljoprivrednoj djelatnosti. Povredom na radu, u smislu ovog zakona, smatra se i povreda osiguranika koju je pretrpio prilikom obavljanja poslova u vrijeme koje mu se na osnovu clana 94. ovog zakona priznaje kao poseban staz. Nosilac osiguranja ucestvuje u utvrdjivanju povrede na radu u preduzecu i drugom pravnom licu, kod poslodavca i zemljoradnika.

Clan 25.

Profesionalna bolest, u smislu ovog zakona, jeste odredjena bolest prouzrokovana duzim neposrednim uticajem procesa i uvjeta rada na poslovima koje je osiguranik obavljao na svom radnom mjestu. Profesionalne bolesti i radna mjesta na kojima se te bolesti pojavljuju, kao i uvjeti pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima, utvrdjuju nosioci osiguranja, po prethodno pribavljenom misljenju odgovarajucih strucnih i naucnih organizacija, uz saglasnost Federalnog ministarstva za socijalnu politiku, raseljene osobe i izbjeglice (u daljem tekstu: Ministar stvo). Propisi iz stava 2. ovog clana donijet ce se najkasnije u roku od sest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 26.

Invalid rada, u smislu ovog zakona, jeste osiguranik koji po osnovu invalidnosti ostvaruje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Clan 27.

Osiguranici kod kojih nastane invalidnost, zavisno od promijenjene radne sposobnosti, razvrstavaju se u dvije kategorije invalidnosti: Strana 967 u I kategoriju invalidnosti razvrstavaju se osiguranici kod kojih nastane gubitak radne sposobnosti, u II kategoriju invalidnosti razvrstavaju se osiguranici sa promijenjenom radnom sposobnoscu.

Clan 28.

Svojim radnim mjestom, u smislu ovog zakona, smatra se radno mjesto na kome je osiguranik radio prije nastanka invalidnosti. Drugim odgovarajucim radnim mjestom, odnosno odgovarajucim zaposlenjem, smatra se radno mjesto koje odgovara tjelesnim i psihofizickim sposobnostima osiguranika na kome osiguranik sa radnim naporom, koji ne pogorsava njegovo zdravstveno stanje, moze da radi puno radno vrijeme, prema promijenjenoj radnoj sposobnosti.

Clan 29.

Invalidnost, kao osnov za sticanje prava osiguranika iz clana 11. tac. 1. i 2. ovog zakona, postoji kada kod osiguranika, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prouzrokovanih

povredom na radu, profesionalnom bolescu, povredom van rada ili bolescu, koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske rehabilitacije, nastane promjena ili gubitak radne sposobnosti za obavljanje djelatnosti po osnovu koje je osiguran neposredno prije nastanka invalidnosti, odnosno prije prestanka posljednjeg osiguranja, odnosno koji odgovaraju stepenu njegove strucne spreme. Invalidnost kao osnov za sticanje prava zemljoradnika, u smislu ovog zakona, postoji kad kod osiguranika, na nacin iz stava 1. ovog clana, nastane gubitak radne sposobnosti za obavljanje poslova u poljoprivrednoj djelatnosti. Invalidnost kao osnov za sticanje prava lica iz cl. 14. i 15. ovog zakona postoji kad kod lica, na nacin iz stava 1. ovog clana, nastane promjena ili gubitak radne sposobnosti za poslove za koje je osposobljeno ili je njegovo osposobljavanje bilo u toku neposredno prije nastanka invalidnosti. 2. Starosna penzija

Clan 30.

Osiguranik stice pravo na starosnu penziju kad navrsi 65 godina zivota i najmjanje 20 godina penzijskog staza. Osiguranik stice pravo na starosnu penziju kada navrsi 40 godina penzijskog staza, bez obzira na godine zivota.

Clan 31.

Osiguraniku kome se, u smislu ovog zakona, staz osiguranja racuna s uvecanim trajanjem, starosna granica za sticanje prava na penziju smanjuje se srazmjerno stepenu uvecanja staza.

Clan 32.

Starosna penzija se utvrdjuje od mjesecnog prosjeka placa koje je osiguranik ostvario u bilo kojih uzastopnih 15 godina osiguranja koje su za osiguranika najpovoljnije, pocev od 1. januara 1966. godine, a ako nema tih podataka, uzimaju se podaci od 1. januara 1970. godine (u daljem tekstu: penzijski osnov). Kao godina osiguranja iz koje se uzima placa za utvrdjivanje penzijskog osnova uzima se kalendarska godina u kojoj je osiguranik ostvario placu, odnosno naknadu place za najmanje sest mjeseci staza osiguranja. Placa, odnosno naknada place ostvarena u godini u kojoj osiguranik ostvaruje pravo na starosnu penziju ne uzima se za utvrdjivanje penzijskog osnova. Kada se starosna penzija ostvaruje sa stazom osiguranja kracim od 15 godina, penzijski osnov se utvrdjuje na osnovu prosjecne place ostvarene za vrijeme ukupnog staza osiguranja.

Clan 33.

Za utvrdjivanje penzijskog osnova iz clana 32. ovog zakona uzimaju se neto place (u daljem tekstu: place), i novcane naknade koje je osiguranik ostvario, odnosno neto osnovice osiguranja za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: osnovice osiguranja).

Clan 34.

Za utvrdjivanje penzijskog osnova uzima se prosjecna mjesečna placa koju je osiguranik ostvario u punom radnom vremenu. Placa koja je ostvarena radom u vremenu duzem ili kracem od punog radnog vremena preračunava se na prosjecni mjesečni iznos koji odgovara placi za puno radno vrijeme. Osiguraniku koji je u kalendarskoj godini bio istovremeno u dva

ili vise radnih odnosa, placa se racuna tako sto se uzima ukupna ostvorena placa i sati provedeni na radu u svim radnim odnosima do punog radnog vremena. Placa ostvorena radom u vremenu duzem od punog radnog vremena uzima se za utvrdjivanje penzijskog osnova samo ako je takav rad imao karakter rada duzeg od punog radnog vremena u smislu propisa o radu.

Clan 35.

Za vrijeme za koje je osiguranik ostvario naknadu place prema propisima o zdravstvenom osiguranju, za utvrdjivanje penzijskog osnova uzima se iznos prosjecne mjesečne place osiguranika, koja se utvrdjuje na osnovu place ostvarene u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj je nastala privremena sprijecenost za rad, preračunate koeficijentom za valorizaciju utvrdjenim za tu godinu, u skladu sa članom 45. ovog zakona.

Clan 36.

U prosjecan mjesečni iznos place za utvrdjivanje penzijskog osnova uzima se osnov za odredjivanje naknade, odnosno uzimaju se naknade koje ostvaruje invalid rada sa promijenjenom radnom sposobnoscu sa pravom na rasporedjivanje odnosno zaposlenje na odgovarajuće radno mjesto, kao i pravom na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju. Kad se u obracunskom razdoblju za utvrdjivanje penzijskog osnova nalaze i periodi u kojima su ostvarene naknade place iz clana 75. tac. 1. do 3. ovog zakona, za utvrdjivanje penzijskog osnova uzimaju se osnovi od kojih su utvrdjene visine ovih naknada. Ovi osnovi preračunavaju se koeficijentom za valorizaciju utvrdjenim za godinu iz koje je uzeta placa za utvrdjivanje tih osnova, u skladu sa članom 45. ovog zakona. Kada se u obracunskom razdoblju za utvrdjivanje penzijskog osnova nalaze i periodi u kojima su ostvarene naknade placa iz clana 75. tacka 4. ovog zakona, za utvrdjivanje penzijskog osnova uzima se iznos tih naknada preračunatih koeficijentom za valorizaciju iz godine u kojoj su te naknade ostvarene. Ako se ove naknade umanjuju za vrijeme privremene sprijecenosti za rad, za utvrdjivanje penzijskog osnova naknade se uzimaju u punom iznosu.

Clan 37.

Za utvrdjivanje penzijskog osnova za osiguranike: 1. iz clana 8. i clana 10. stav 1. tacka 1. uzima se placa ostvorena iz radnog odnosa; 2. iz clana 8. tacka 5. ovog zakona uzima se placa odnosno naknada za obavljanje te funkcije.

Clan 38.

Za utvrdjivanje penzijskog osnova za osiguranike: 1. iz clana 8. tac. 6. i 7. ovog zakona uzima se placa, koju bi za istu vrstu posla ostvario u Federaciji; 2. iz cl. 9. i 10. ovog zakona uzima se osnovica osiguranja koja je sluzila kao osnov za placanje doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje; 3. iz clana 11. stav 1. tac. 1. i 2. ovog zakona uzima se placa osiguranika, najmanje u visini prosjecne place u Federaciji na osnovu podataka Federalnog zavoda za statistiku (u daljem tekstu: Zavod); 4. iz clana 11. tacka 3. ovog zakona uzima se osnov od koga je odredjena naknada koju osiguranik prima za vrijeme prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije radi odgovarajuc eg zaposljavanja; 5. iz clana 11. tacka 4. ovog zakona uzimaju se primanja

vrhunskih sportista, najmanje u visini prosjecne place u Federaciji; iz clana 12. ovog zakona uzima se osnovica na koju je zemljoradnik osiguran.

Clan 39.

Za utvrdjivanje penzijskog osnova uzima se i placa ostvarena po osnovu inovacija, racionalizacija i drugih vidova stvaralastva u radu. Prilikom utvrdjivanja penzijskog osnova uzima se ukupan iznos place ostvarene u skladu sa stavom 1. ovog clana, kao da je ostvarena u godini u kojoj je isplacena.

Clan 40.

Osigurancima koji ostvaruju pravo na penziju na osnovu medjunarodnih ugovora periodi provedeni u osiguranju kod inozemnog nosioca osiguranja ne uzimaju se za utvrdjivanje penzijskog osnova, prema ovom zakonu.

Clan 41.

Osigurancima iz clana 13. ovog zakona, za vrijeme cekanja na zaposlenje, za utvrdjivanje penzijskog osnova uzima se osnovica na koju je placen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje. Za utvrdjivanje penzijskog osnova za osiguranike iz cl. 14. i 15. ovog zakona, uzima se prosjecna placa u Federaciji na osnovu podataka Zavoda (u daljem tekstu: prosjecna placa u Federaciji), a ako je to za osiguranika povoljnije, placa ili osnovica osiguranja na koju je placen doprinos prije sticanja svojstva osiguranog lica iz cl. 14. i 15. ovog zakona. Za osiguranike iz clana 17. ovog zakona za utvrdjivanje penzijskog osnova, uzima se osnovica osiguranja na koju je obracunat i uplacen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Clan 42.

Za osiguranike koji nemaju placu ostvarenu poslije 1. januara 1966. godine penzijski osnov utvrdjuje se u procentu od osnova koji predstavlja prosjecna placa u Federaciji u godini koja prethodi godini ostvarivanja prava i iznosi: 160% za osiguranike sa visokom strucnom spremom, 122% za osiguranike sa visom strucnom spremom i VK radnike, 95% za osiguranike sa srednjom strucnom spremom i KV radnike, 70% za osiguranike sa nizom strucnom spremom i PK i NK radnike. Pod strucnom spremom iz stava 1. ovog clana podrazumijeva se strucna sprema koju je osiguranik imao u momentu prestanka osiguranja.

Clan 43.

Za utvrdjivanje penzijskog osnova ne uzimaju se slijedeca primanja: nagrade po osnovu posebnog priznanja ili bilo kakve jednokratne nagrade, naknade i sl., primanja koja predstavljaju naknadu troskova (dnevnice, terenski dodatak, dodatak za odvojeni zivot od porodice, naknade za korištenje putnickog automobila i sl.), primanja iz sredstava zajednicke potrosnje koja koriste zaposlenici preduzeca i drugog pravnog lica (za godisnji odmor i rekreaciju, za ishranu, prilikom odlaska iz preduzeca i drugog pravnog lica, penzioniranja, jubilarnih proslava za ispunjavanje odredjenog staza i sl.).

Clan 44.

Kao godina osiguranja iz koje se uzima placa i ostala primanja za utvrđivanje penzijskog osnova racuna se svaka kalendarska godina u kojoj je osiguranik ostvario placu, odnosno naknadu place za najmanje sest mjeseci rada u punom radnm vremenu. Ako osiguranik nije ostvario placu, odnosno naknadu place za potreban broj mjeseci iz stava 1. ovog clana, period za koji se placa uzima za utvrđivanje penzijskog osnova pomjera se unazad za jednu ili vise kalendarskih godina, dok se ne dobije obracunski period koji se uzima za utvrđivanje penzijskog osnova u smislu ovog zakona. Place za svaku godinu uzimaju se u cijelosti za utvrđivanje penzijskog osnova.

Clan 45.

Place iz ranijih godina valoriziraju se prema kretanju prosjeka placa svih zaposlenih na teritoriji Federacije. Valorizacija placa iz ranijih godina, prema kojima se u smislu clana 32. ovog zakona utvrđuje penzija, vrsi se prema prosjeku placa u posljednjoj kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj osiguranik ostvaruje pravo na penziju, odnosno prema kretanju penzije u godinama u kojima nije izvršeno u potpunosti uskladjivanje penzija prema kretanju placa svih zaposlenih. Koeficijente za valorizaciju placa iz ranijih godina utvrđuju nosioci osiguranja, svake godine jedinstveno za sve place na osnovu statistickih podataka o kretanju placa svih zaposlenih na teritoriji Federacije.

Clan 46.

Koeficijenti valorizacije izrazavaju se cijelim brojevima, sa tri decimale. Koeficijenti valorizacije za svaku godinu jedinstveni su za sve place, bez obzira na njihovu visinu. Saopcenje o koeficijentu valorizacije objavljuje se u "Sluzbenim novinama Federacije BiH".

Clan 47.

Penzijski osnov utvrđuje se tako sto se place iz perioda iz kojeg se place uzimaju za utvrđivanje penzijskog osnova, valorizirane u skladu sa canom 45. ovog zakona, zbrajaju sa placama iz godine za koju je utvrđeno da se uzimaju u nominalnom iznosu i dijele sa ukupnim brojem sati iz perioda iz kojeg se place uzimaju za utvrđivanje penzijskog osnova u kojem su place ostvarene, pa tako dobijeni iznos, koji predstavlja prosjecni novcani izraz vrijednosti jednog radnog sata u obracunskom periodu, mnozi se sa brojem sati prosjecnog mjesecnog punog radnog vremena. Ukupna placa ostvarena radom u punom, kracem od punog i duzem od punog radnog vremena u jednoj godini preračunava se radi utvrđivanja penzijskog osnova na iznos koji odgovara placi za puno radno vrijeme. Kao puno radno vrijeme uzima se broj sati rada sedmicno ili u duzem razdoblju, u smislu propisa o radu. U ukupan broj sati za koje je ostvarena ukupna placa uzimaju se u obzir i sati za koje je osiguranik primao novcanu naknadu po propisima o radnim odnosima, zdravstvenom i penzijskom i invalidskom osiguranju i drugim propisima po kojima se isplac uje naknada place. Prosjecno mjesečno puno radno vrijeme u periodu iz kojeg se place uzimaju za utvrđivanje penzijskog osnova utvrđuje se na taj nacin da se zbrajaju svi sati mjesecnog punog radnog vremena, utvrđenog propisom ili opcim aktom preduzeca ili drugog pravnog lica za poslove koje je osiguranik obavljao i taj zbir podijeli sa brojem mjeseci iz kojih se place uzimaju za utvrđivanje penzijskog osnova.

Clan 48.

Ako nosilac osiguranja, odnosno osiguranik ne raspolaze podacima o placi za utvrđivanje penzijskog osnova u skladu sa clanom 32. ovog zakona, za godine za koje se ne raspolaze podacima o placi osiguranika kao placa uzima se iznos prosjecne place u Federaciji za te godine uvecan, odnosno umanjen za onoliko koliko je placa osiguranika bila prosjecno veca odnosno manja od prosjecne place u Federaciji u godinama za koje se raspolaze podacima o placi osiguranika. Smatra se da nosilac osiguranja, odnosno osiguranik ne raspolaze podacima o placi u smislu stava 1. ovog clana ako ne raspolaze podacima o placi utvrdjenim u clanu 32. ovog zakona, osim ako se radi o invalidskoj penziji koja se stice sa stazom osiguranja manjim od staza osiguranja utvrdjenog u clanu 32. ovog zakona

Clan 49.

Osigurancima koji su sami obveznici placanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za utvrđivanje penzijskog osnova uzimaju se osnovice koje sluze za obracunavanje i placanje doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Clan 50.

Starosna penzija se utvrđuje u procentu od penzijskog osnova prema duzini penzijskog staza i iznosi za 20 godina 45% od penzijskog osnova, a za svaku daljnju navrsenu godinu povecava se za 2% od penzijskog osnova, s tim da ne moze iznositi vise od 85% od penzijskog osnova. Starosna penzija u godini u kojoj osiguranik ostvaruje pravo na penziju prethodno se uskladjuje od 1. januara, a prema kretanju place u decembru prethodne godine u odnosu na cijelu prethodnu godinu. U godinama u kojima nije izvršeno uskladjivanje penzije sa punim rastom placa uskladjivanje se vrsi procentom koji se dobije kada se prosjecna penzija iz decembra prethodne godine stavi u odnos sa prosjecnom penzijom iz cijele prethodne godine. Starosna penzija sa svim dodacima kod odredjivanja ne moze iznositi vise od iznosa prosjecne place isplacene u decembru prethodne godine, uvecane dva puta, uskladjene za procenat porasta penzija u godini u kojoj se odredjuje starosna penzija. 3. Uskladjivanje penzija

Clan 51.

Starosna penzija uskladjuje se sa procentom do rasta prosjecnih placa na teritoriji Federacije u godini u kojoj se vrsi uskladjivanje ove penzije na osnovu podataka Zavoda, u skladu sa raspolozivim sredstvima nosioca osiguranja. Mogucnost uskladjivanja penzija obavezno se razmatra svaka tri mjeseca, a, kada se steknu uvjeti iz stava 1. ovog clana penzija se obavezno uskladjuje. Konacno uskladjivanje penzija za prethodnu godinu vrsi se istovremeno sa usvajanjem godisnjeg obracuna nosioca osiguranja za tu godinu. Procenat konacnog uskladjivanja penzija zavisi od raspolozivih sredstava u godisnjem obracunu nosioca osiguranja. 4. Invalidska penzija

Clan 52.

Osiguranik, kod koga je utvrdjena I kategorija invalidnosti stice pravo na invalidsku penziju: ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolescu, bez obzira

na duzinu penzijskog staza; ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, pod uvjetom da je prije nastanka invalidnosti imao navršen penzijski staz koji mu pokriva najmanje jednu trećinu razdoblja od navršenih najmanje 20 godina života do dana nastanka invalidnosti (u daljem tekstu: radni vijek), računajući radni vijek na pune godine.

Clan 53.

Osiguranik kod koga je utvrđena I kategorija invalidnosti do navrsene 30. godine života stice pravo na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, pod uvjetom da prije nastanka invalidnosti ima navršen penzijski staz koji mu pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka, ali najmanje jednu godinu osiguranja. Osiguraniku iz stava 1. ovog clana koji je bio na redovnom školovanju i takvim školovanjem stekao visu ili visoku stručnu spremu, radni vijek se računa od 22 godine života, ako je stekao visu stručnu spremu, odnosno 25 godina ako je stekao visoku stručnu spremu. Kada se invalidska penzija određuje od place ostvarene u godini u kojoj je nastala invalidnost, penzija se prethodno uskladjuje, počev od dana sticanja prava prema kretanju placa u posljednjem mjesecu iz perioda iz koga su place uzete za utvrđivanje penzijskog osnova u odnosu na cijeli period iz koga su place uzete za utvrđivanje penzijskog osnova.

Clan 54.

Invalidska penzija se utvrđuje od penzijskog osnova koji se utvrđuje na način predviđen u cl. 32. do 49. ovog zakona. Kada se invalidska penzija stice sa stazom osiguranja kracim od 15 godina, penzijski osnov se utvrđuje na osnovu prosjecne place ostvarene za vrijeme ukupnog trajanja osiguranja. Kada se invalidska penzija stice sa stazom osiguranja kracim od 15 godina, za utvrđivanje penzijskog osnova ne uzima se placa ostvarena u godini u kojoj se ostvaruje pravo na invalidsku penziju. Izuzetno od stava 3. ovog clana, placa

ostvarena u godini u kojoj se ostvaruje pravo na invalidsku penziju uzima se za utvrđivanje penzijskog osnova kada se invalidska penzija stice samo na osnovu staza osiguranja ostvarenog u toj godini. Kada se invalidska penzija ostvaruje sa stazom osiguranja ostvarenim u godini koja prethodi godini ostvarivanja prava i u godini ostvarivanja prava, za utvrđivanje penzijskog osnova uzima se placa ostvarena u godini koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo, bez obzira na to da li je osiguranik u toj godini ostvario placu, odnosno naknadu place za najmanje šest mjeseci staza osiguranja.

Clan 55.

Invalidska penzija u slučaju invalidnosti prouzrokovane povredom na radu ili profesionalnom bolešću određuje se u visini od 85% od penzijskog osnova. Invalidska penzija u slučaju invalidnosti prouzrokovane bolešću ili povredom van rada određuje se od penzijskog osnova zavisno od duzine penzijskog staza i pokrivenosti radnog vijeka penzijskim stazom. Visina invalidske penzije ne može biti manja od visine starosne penzije za jednak penzijski staz.

Clan 56.

Invalidska penzija u slučaju invalidnosti prouzrokovane bolešću ili povredom van rada određuje se u procentu od penzijskog osnova, zavisno od duzine

penzijskog staza i pokrivenosti radnog vijeka penzijskim stazom i iznosi

Navršeni penzijski sta - godina	Pokrivenost radnog vijeka penzijskim sta om 3/4 i više	Pokrivenost radnog vijeka penzijskim sta om manje od 3/4
27	71,69	70,09
28	73,36	71,96
29	75,36	73,83
30	76,60	75,70
31	78,37	77,57
32	80,04	79,44
33	81,71	81,31
34	83,38	83,18
35 i više	85	85

Invalidska penzija ne može biti veća od 85% od penzijskog osnova.

Član 57.

Kod određivanja visine invalidske penzije iz člana 56. ovog zakona osiguraniku koji je bio na redovnom školovanju i takvim školovanjem stekao visu ili visoku spremu radni vijek računa se od navrsene 22, (visa sprema), odnosno 25. (visoka sprema) godine života, pa do nastanka invalidnosti. Kod određivanja visine invalidske penzije osiguraniku koji je poslije navrsene 20. godine života bio na odsluženju odnosno dosluženju vojnog roka to vrijeme ne računa se u radni vijek.

Član 58.

Osiguraniku kod koga je invalidnost prouzrokovana djelomično povredom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelomično bolešću ili povredom van rada invalidska penzija određuje se kao jedna penzija, koja se sastoji od srazmjernog dijela invalidske penzije obračunate za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti i od srazmjernog dijela invalidske penzije obračunate za slučaj bolesti ili povrede van rada, tako što se prethodno odredi iznos invalidske penzije koja bi pripadala da je ukupna invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću i iznos invalidske penzije koja bi pripadala da je ukupna invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada. Od svakog tako obračunatog iznosa uzima se dio u procentu koji odgovara uticaju pojedinih uzroka invalidnosti na ukupnu invalidnost. Zbir tako dobivenih iznosa čini invalidsku penziju, koja ne može iznositi više od 85 % od penzijskog osnova.

Član 59.

Licima iz čl. 14. i 15. ovog zakona pripada invalidska penzija u visini najniže penzije utvrđene ovim zakonom. Licima iz stava 1. ovog člana koja su istovremeno osigurana po drugom osnovu kao osnov za određivanje invalidske penzije uzima se plaća, odnosno osnovica za

placanje doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje prije dobivanja svojstva osiguranog lica iz cl. 14. i 15. ovog zakona, ako je to za njih povoljnije. 5. Porodicna penzija

Clan 60.

Porodicnu penziju mogu ostvariti clanovi porodice : bracni drug; djeca rodjena u braku, van braka, usvojena, pastorcad koju je osiguranik izdrzavao, unucad i druga djeca bez roditelja koju je osiguranik izdrzavao do svoje smrti. Porodicnu penziju moze ostvariti i bracni drug iz razvedenog braka, ako mu je sudskom odlukom utvrđeno pravo na izdrzavanje.

Clan 61.

Clanovi porodice sticu pravo na porodicnu penziju, ako je umrli osiguranik ispunjavao jedan od uvjeta: ispunio uvjete za starosnu penziju; po osnovu ostvarenog staza stekao uvjete za invalidsku penziju; bio korisnik starosne ili invalidske penzije. Ako je smrt osiguranika nastala kao posljedica povrede na radu ili profesionalne bolesti, clanovi porodice sticu pravo na porodicnu penziju bez obzira na duzinu penzijskog staza osiguranika.

Clan 62.

Udovica stice pravo na porodicnu penziju, ako ispunjava jedan od uvjeta: 1. ako je do smrti bracnog druga navrsila 45 godina zivota; 2. ako je do smrti bracnog druga ili u roku od jedne godine od dana smrti bracnog druga postala potpuno nesposobna za privredjivanje; 3. ako je poslije smrti bracnog druga ostalo jedno ili vise djece koja imaju pravo na porodicnu penziju po tom bracnom drugu, a udovica vrsi roditeljske duznosti prema toj djeci. Udovica koja u toku trajanja prava po tom osnovu postane potpuno nesposobna za privredjivanje zadrzava pravo na porodicnu penziju, dok postoji takva nesposobnost. Udovica koja u toku trajanja prava na porodicnu penziju stecenog pod uvjetima iz stava 1. tac. 2. i 3. ovog clana navrsi 45 godina zivota zadrzava trajno pravo na porodicnu penziju.

Clan 63.

Pravo na porodicnu penziju ima udovica i kad je dijete osiguranika rodjeno 300 dana poslije njegove smrti, s tim sto ovo pravo pripada od dana smrti osiguranika.

Clan 64.

Udovac stice pravo na porodicnu penziju, ako ispunjava jedan od uvjeta: 1. ako je do smrti bracnog druga navrsio 60 godina zivota; 2. ako je do smrti bracnog druga ili u roku od jedne godine od dana smrti bracnog druga postao potpuno nesposoban za privredjivanje; 3. ako je poslije smrti bracnog druga ostalo jedno ili vise djece koja imaju pravo na porodicnu penziju po tom bracnom drugu, a udovac vrsi roditeljske duznosti prema toj djeci. Udovac koji u toku trajanja prava na porodicnu penziju po tom osnovu postane potpuno nesposoban za privredjivanje zadrzava pravo na porodicnu penziju dok postoji takva nesposobnost. Udovac koji u toku trajanja prava na porodicnu penziju stecenog pod uvjetima iz stava 1. tac. 2. i 3. ovog clana navsi 60 godina zivota zadrzava trajno pravo na porodicnu penziju.

Clan 65.

Dijete stice pravo na porodicnu penziju i moze to pravo koristiti do navrsenih 15 godina zivota. Dijete starije od 15 godina zivota zadrzava, odnosno stice pravo na porodicnu penziju ako je na redovnom skolovanju. Pravo na porodicnu penziju pripada za vrijeme trajanja redovnog skolovanja, a najkasnije do navrsenih 25 godina zivota. Ako je redovno skolovanje prekinuto zbog ucesca u odbrani Bosne i Hercegovine, pravo na porodicnu penziju moze se steci odnosno koristiti i nakon godina iz stava 2. ovog clana onoliko vremena koliko je dijete zbog ucesca u odbrani Bosne i Hercegovine izgubilo na redovnom skolovanju. Ne smatra se redovnim skolovanjem ako dijete nastavi skolovanje u skoli istog ranga koju je vec zavrсило.

Clan 66.

Dijete koje postane potpuno nesposobno za samostalan zivot i rad do navrsenih godina zivota do kojih se djeci osigurava pravo na porodicnu penziju ima pravo na porodicnu penziju za sve vrijeme dok takva nesposobnost traje. Dijete kod koga nastane potpuna i trajna nesposobnost za samostalan zivot i rad poslije navrsenja godina zivota do kojih se djeci osigurava pravo na porodicnu penziju, a prije smrti osiguranika, stice pravo na porodicnu penziju ako ga je osiguranik izdrzavao do svoje smrti.

Clan 67.

Clanovi porodice korisnika starosne ili invalidske penzije sticu pravo na porodicnu penziju pod uvjetima kao i clanovi porodice osiguranika

Clan 68.

Clanovi porodice stranog drzavljanina osiguranika, odnosno korisnika starosne ili invalidske penzije koji stalno borave u inozemstvu, mogu steci pravo na porodicnu penziju po ovom zakonu, ako drzava u kojoj oni stalno borave priznaje to pravo drzavljanima Federacije, odnosno ako medjunarodnim ugovorom nije drugacije odredjeno.

Clan 69.

Porodicna penzija se odredjuje od starosne ili invalidske penzije koja bi osiguraniku pripadala u momentu smrti, odnosno od penzije koja je korisniku penzije pripadala u momentu smrti. Visina porodicne penzije odredjuje se od iznosa penzije iz stava 1. ovog clana, zavisno od broja clanova porodice koji imaju pravo na tu penziju i iznosi: za jednog clana 70%, za dva clana 80%, za tri clana 90%, za cetiri i vise clanova porodice 100 % od osnova.

Clan 70.

Ako pravo na porodicnu penziju imaju razvedeni bracni drug i bracni drug iz novog braka osiguranika, odnosno korisnika penzije, odredjuje se jedna porodicna penzija u visini koja pripada jednom clanu porodice. Ta penzija se dijeli na jednake dijelove. Ako nekom od korisnika porodicne penzije prestane pravo na penziju ili mu bude obustavljena isplata

porodicne penzije, preostalim korisnicima penzije odredjuje se novi iznos porodice penzije. Ako neki od korisnika porodice penzije zivi odvojeno, porodica penzija dijeli se na jednake dijelove svim korisnicima porodice penzije.

Clan 71.

Odredbe ovog zakona o uskladjivanju starosne penzije primjenjuju se i na invalidsku i porodice penziju. 6. Zajamcena penzija i najniza penzija

Clan 72.

Osigurancima koji su ostvarili starosnu penziju u visini od 85% od penzijskog osnova i osigurancima koji su ostvarili invalidsku penziju po osnovu invalidnosti prouzrokovane povredom na radu ili profesionalnom bolescu osigurava se zajamcena penzija koja ne moze biti manja od 80% od prosjecne penzije isplacene u decembru prethodne godine, uskladjene za procenat porasta penzija u godini u kojoj se isplacuje zajamcena penzija. Osigurancima koji nisu obuhvaceni stavom 1. ovog clana i korisnicima porodice penzije ovih osiguranika osigurava se najnizi iznos penzije koji ne moze biti manji od 60% od prosjecne penzije isplacene u decembru prethodne godine, uskladjene za procenat porasta penzija u godini u kojoj se isplacuje najnizi iznos penzije. Odredbe st. 1. i 2. ovog clana ne odnose se na osiguranike koji su ostvarili pravo na srazmjerni dio penzije po medjunarodnim ugovorima. 7. Prava invalida II kategorije invalidnosti

Clan 73.

Osiguranik kod koga je utvrdjena II kategorija invalidnosti ima pravo da bude rasporedjen na drugo odgovarajuce radno mjesto, odnosno pravo na odgovarajuce zaposlenje, prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju, kao i pravo na odgovarajuce novcane naknade u vezi s koristenjem tih prava. Prava iz stava 1. ovog clana osiguranik ostvaruje u preduzecu i u drugom pravnom licu, odnosno kod poslodavca.

Clan 74.

Osiguranik kod koga je utvrdjena II kategorija invalidnosti ima pravo na: 1. rasporedjivanje ili zaposlenje na drugom odgovarajućem poslu; 2. prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju do navrsene 55. godine zivota.

Clan 75.

Osiguranik kod koga je utvrdjena II kategorija invalidnosti ima pravo na naknadu: 1. place od dana nastanka invalidnosti do dana rasporedjivanja ili zaposljavanja na drugom odgovarajućem poslu, odnosno do upucivanja na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju; 2. place za vrijeme prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije; 3. place od dana završene prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije do dana rasporedjivanja, odnosno zaposljavanja na drugom odgovarajućem poslu; 4. zbog manje place na drugom odgovarajućem poslu.

Clan 76.

Osnov za određivanje naknade plate iz člana 75. tac. 1. do 3. ovog zakona predstavlja plata odnosno naknada plate koju je osiguranik ostvario u posljednjoj godini osiguranja koja prethodi godini u kojoj je nastala invalidnost. Naknada plate iz stava 1. ovog člana uskladjuje se u toku godine, u skladu sa ovim zakonom.

Član 77.

Naknada plate iz člana 75. tac. 1. do 3. ovog zakona ne može biti niža od 30% od prosječne plate svih zaposlenih na teritoriji Federacije u prethodnom tromjesečju na osnovu podataka Zavoda.

Član 78.

Naknada plate iz člana 75. tačka 4. ovog zakona određuje se u visini razlike između valorizirane prosječne mjesečne plate koju je osiguranik ostvario u godini osiguranja koja prethodi godini u kojoj je nastala invalidnost i prosječne mjesečne plate koju on ostvaruje na drugom poslu na koji je nakon toga raspoređen odnosno zaposlen. Ako osiguranik u godini osiguranja koja prethodi godini u kojoj je nastala invalidnost, nije ostvario placu nego naknadu plate prema propisima o zdravstvenom osiguranju, naknada se određuje tako da se uzme iznos prosječne mjesečne plate koji se utvrđuje na osnovu plate ostvarene u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj je nastala privremena spriječenost za rad, preračunata koeficijentom za valorizaciju utvrđenim za tu godinu. Ako posljednja godina osiguranja iz stava 1. ovog člana nije godina koja neposredno prethodi godini u kojoj je nastala invalidnost, već neka ranija godina, plate iz te godine dovode se valorizacijom na nivo plate u godini koja neposredno prethodi godini u kojoj je nastala invalidnost.

Član 79.

Visinu naknade plate iz člana 75. tac. 1. do 3. ovog zakona utvrđuje preduzeće, drugo pravno lice, odnosno poslodavac, u skladu sa ovim zakonom. Naknada plate iz člana 75. tac. 1., do 4. ovog zakona uskladjuje se sa kretanjem prosječne plate u preduzeću, odnosno drugom pravnom licu, odnosno kod poslodavca u godini u kojoj se naknada plate ostvaruje.

Član 80.

Licima iz čl. 14. i 15. ovog zakona kao osnov za utvrđivanje naknade iz člana 75. ovog zakona uzima se prosječna plata u Federaciji u prethodnoj godini prema podacima Zavoda.

Član 81.

Pravo na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju, pravo na raspoređivanje na drugo odgovarajuće radno mjesto i pravo na naknade iz člana 75. tac. 1. do 4. ovog zakona, osiguranik ostvaruje u preduzeću i drugom pravnom licu, odnosno kod poslodavca kod koga je radio u vrijeme nastanka invalidnosti.

IV PENZIJSKI STAZ

Član 82.

Penzijski staz, u smislu ovog zakona, na osnovu koga se sticu i ostvaruju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, obuhvaca: 1. vrijeme provedeno u osiguranju od dana stupanja na snagu ovog zakona koje se racuna u staz osiguranja po odredbama cl. 83. do 93. i poseban staz iz clana 94. ovog zakona; 2. vrijeme navrseno do stupanja na snagu ovog zakona koje se racuna u penzijski staz po propisima koji su vazili do stupanja na snagu ovog zakona, ako ovim zakonom nije drugacije odredjeno. Penzijski staz ostvaren u bivsim republikama Socijalisticke Federativne Republike Jugoslavije i u Zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika do 6. marta 1992. godine uzet ce se u obzir drzavljanima Bosne i Hercegovine na teritoriji Federacije za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a penzija ce se odrediti prema stazu ostvarenom u Federaciji, ako medjunarodnim ugovorom nije drugacije uredjeno, odnosno na osnovu reciprociteta. Osiguranik iz stava 2. ovogclana koji samoprema stazu ostvarenom u Federaciji ne ispunjava uvjete za sticanje prava na penziju prilikom odredjivanja penzije smatrat ce se da ispunjava minimalne uvjete utvrdjene ovim zakonom i prema tim uvjetima utvrdit ce se visina penzije. Staz osiguranja kod razlicitih nosilaca penzijskog i invalidskog osiguranja u Federaciji i Republici Srpskoj priznavat ce se u skladu sa ugovorom zaključenim izmedju navedenih subjekata. Pri ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koja pripadaju osiguraniku na osnovu penzijskog staza, u staz osiguranja se uracunava samo vrijeme za koje je uplacen doprinos. Lica iz cl. 14. i 15. ovog zakona mogu ostvariti prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pod uvjetom da su uplaceni doprinosi prije nastanka osiguranog slucaja. 1. Staz osiguranja koji se racuna sa efektivnim trajanjem

Clan 83.

U staz osiguranja sa efektivnim trajanjem (u daljem tekstu: staz osiguranja) racuna se vrijeme koje je osiguranik iz cl. 8. do 12. ovog zakona proveo poslije navrsene 15te godine zivota u radnom odnosu odnosno na radu po osnovu koga je bio obavezno osiguran na penzijsko i invalidsko osiguranje i osigurano lice iz clana 13. ovog zakona.

Clan 84.

U staz osiguranja racuna se vrijeme provedeno u radnom odnosu s punim radnim vremenom. Pod punim radnim vremenom iz stava 1. ovog clana podrazumijeva se i vrijeme koje zaposlenik provede u radnom odnosu sa skracenim radnim vremenom koje se, u smislu propisa o radu, smatra punim radnim vremenom. U staz osiguranja racuna se i vrijeme provedeno u radnom odnosu s nepunim radnim vremenom, osim slucajeva iz stava 2. ovog clana, u trajanju koje odgovara ukupnom broju sati takvog rada ostvarenog za pojedine godine, obracunatog na puno radno vrijeme, u skladu sa propisima o radnim odnosima. Odredbe st. 1. i 2. ovog clana pimjenjuju se i kada je radno vrijeme ostvareno u dva ili vise radnih odnosa.

Clan 85.

U staz osiguranja racuna se vrijeme koje je osiguranik proveo: 1. na bolovanju po prestanku radnog odnosa ili drugog rada po osnovu koga je bio osiguran, ako je za to vrijeme primao naknadu place; 2. na profesionalnoj rehabilitaciji, na prekvalifikaciji odnosno dokvalifikaciji.

Clan 86.

U staz osiguranja, pod uvjetom iz clana 82. stav 5. ovog zakona, racuna se vrijeme koje je u toku trajanja radnog odnosa osiguranik proveo: 1. na odsustvu bez naknade place najvise do 30 dana u jednoj kalendarskoj godini; 2. za vrijeme udaljenja sa rada (suspenzija) najvise do 30 dana, ako je zbog izrecene disciplinske mjere prestao radni odnos; 3. u pritvoru najvise do 30 dana, osim ako je krivicni postupak bio pravosnaznom odlukom obustavljen ili ako je osiguranik bio oslobodjen optuzbe ili optuzba bila odbijena, ali ne zbog nenadleznosti suda; 4. na izdrzavanju kazne zatvora najvise do 30 dana.

Clan 87.

Osiguraniku sa promijenjenom radnom sposobnoscu u staz osiguranja racuna se vrijeme cekanja na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju, i vrijeme cekanja na odgovarajuce zaposlenje, dok prima odgovarajucu naknadu. U staz osiguranja racuna se vrijeme osiguranja iz clana 13. ovog zakona.

Clan 88.

U staz osiguranja racuna se vrijeme za koje je osiguranik bio prijavljen na dobrovoljno osiguranje za koje je vrijeme uplacen doprinos. 2. Staz osiguranja sa uvecanim trajanjem

Clan 89.

Osiguranicima koji rade na narocito teskim i za zdravlje stetnim radnim mjestima na kojima poslije navrsenja odredjenih godina zivota ne mogu uspjesno da obavljaju svoju profesionalnu djelatnost, staz osiguranja racuna se sa uvecanim trajanjem. Stepem uvecanja staza osiguranja zavisi od tezine i stetnosti rada odnosno od prirode posla, a stepem uvecanja staza osiguranja moze iznositi najvise 50%.

Clan 90.

Kao radna mjesta na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem, mogu se utvrditi radna mjesta na kojima se sticu slijedeci uvjeti: 1. da u vezi s obavljanjem poslova na radnom mjestu postoje znatniji stetni uticaji na zdravstveno stanje i radnu sposobnost radnika, i pored toga sto su primijenjene sve opce i posebne mjere zastite na radu, u skladu sa propisima o zastiti na radu, kao i druge mjere koje mogu uticati na otklanjanje i smanjivanje stetnih uticaja; 2. da se poslovi na radnom mjestu pod teskim i za zdravlje stetnim uvjetima obavljaju neposredno pored izvora stetnih uticaja neprekidno u toku procesa rada; 3. da poslove na radnom mjestu pod okolnostima iz tac. 1. i 2. ovog stava obavlja isti radnik u toku punog radnog vremena, uzimajuci kao puno radno vrijeme i radno vrijeme krace od 42 sata sedmicno, odredjeno za pojedine poslove zbog posebnih uvjeta rada, u skladu sa propisima i opcim aktom preduzeca i drugog pravnog lica. Kao radna mjesta na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem, zato sto je vijek vrsenja profesionalne djelatnosti ogranicen navrsenjem odredjenih godina zivota, mogu se utvrditi radna mjesta u onim zanimanjima u kojima zbog prirode i tezine posla, fizioloske funkcije organizma opadaju u toj mjeri da radniku onemogucavaju dalje uspjesno vrsenje iste profesionalne djelatnosti.

Clan 91.

Radna mjesta na kojima se staz osiguranja racuna u uvecanom trajanju i stepen uvecanja staza osiguranja utvrđuje Vlada Federacije, na prijedlog: 1. Federalnog ministra odbrane za vojne osiguranike; 2. Federalnog ministra unutrašnjih poslova za zaposlene u Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova; 3. Federalnog ministra pravde za zaposlene u sudskoj policiji i kaznenopopravnim ustanovama. Radna mjesta na kojima se staz osiguranja racuna u uvecanom trajanju i stepen uvecanja staza osiguranja za zaposlene u kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova, utvrđuje vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra unutrašnjih poslova.

Clan 92.

Radna mjesta iz clana 90. ovog zakona na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem, postupak za njihovo utvrđivanje, stepen uvecanja staza osiguranja na tim radnim mjestima, kao i obim odgovarajuceg snizavanja starosne granice utvrđuje nosilac osiguranja. Radna mjesta na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem utvrđuju se po prethodno pribavljenom misljenju odgovarajucih strucnih i naucnih organizacija, i uz saglasnost Ministarstva. Radna mjesta na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem podlijezu reviziji, na nacin i po postupku po kojima se utvrđuju radna mjesta na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem. Revizija se obavlja najkasnije u roku od pet godina od dana utvrđivanja tih radnih mjesta. Blizi propis o utvrđivanju radnih mjesta na kojima se staz osiguranja racuna u uvecanom trajanju donijet ce nosioci osiguranja, najkasnije u roku od sest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 93.

Osiguranicima iz clana 84. stav 2. ovog zakona koji rade na radnim mjestima na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem staz osiguranja uvecava se samo za ono vrijeme koje su efektivno proveli na radu. 3. Poseban staz

Clan 94.

Licima koja su uzela ucesce u pripremama za odbranu Bosne i Hercegovine, odnosno koja su uzela ucesce u odbrani Bosne i Hercegovine kao pripadnici Armije Republike Bosne i Hercegovine, odnosno Hrvatskog vijeca obrane i organa unutrašnjih poslova, saglasno propisima koji su se na njih odnosili prije stupanja na snagu ovog zakona, u penzijski staz, kao poseban staz u dvostrukom trajanju, racuna se vrijeme koje su proveli u pripremama za odbranu odnosno u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu od 30. aprila 1991. godine do 22. decembra 1995. godine. Vlada Federacije ce, na prijedlog federalnog ministra odbrane u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti propis o kriterijima, nacinu i postupku priznavanja i izdavanja uvjerenja na osnovu kojih se vrijeme iz stava 1. ovog clana priznaje u penzijski staz kao poseban staz.

Clan 95.

Licima iz clana 94. ovog zakona koja su pravosnaznom presudom osudjena zbog kivicnog djela ratnog zlocina poseban staz iz clana 94. ovog zakona ne racuna se u penzijski staz.

V OSTVARIVANJE, KORISTENJE I PRESTANAK PRAVA

Clan 96.

Postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pokrece se na zahtjev osiguranika. Postupak za ostvarivanje prava na porodicku penziju pokrece se na zahtjev clana porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava. Postupak za ostvarivanje prava iz st. 1. i 2. ovog clana pokrece se na zahtjev lica koje smatra da ispunjava uvjete za ostvarivanje prava. Postupak za ocjenu radne sposobnosti po osnovu invalidnosti pokrece se na zahtjev osiguranika.

Clan 97.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koja se osiguravaju u preduzecu drugom pravnom licu, odnosno kod poslodavca, ostvaruju se u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima i opcim aktima preduzeca i drugog pravnog lica.

Clan 98.

Kada je za rjesavanje o pravu iz penzijskog i invalidskog osiguranja potrebno utvrditi invalidnost i potpunu nesposobnost za privredjivanje, nosilac osiguranja donosi rjesenje o pravima po osnovu tih cinjenica utvrdjenih na osnovu nalaza, ocjene i misljenja strucnog organa za ocjenjivanje radne sposobnosti u penzijskom i invalidskom osiguranju (u daljem tekstu: strucni organ). Nalaz, ocjena i misljenje strucnog organa obavezno podlijezu kontroli, pri cemu se nalaz, ocjena i misljenja mogu potvrditi, odnosno preinaciti. Nosilac osiguranja uredjuje postupak za utvrdjivanje cinjenica iz stava 1. ovog clana, odredjuje strucni organ za davanje odnosno kontrolu nalaza, ocjene i misljenja, kao i nacin rada tog organa.

Clan 99.

Protiv rjesenja nosioca osiguranja donesenog u prvostepenom postupku osiguranik i korisnik penzije, odnosno clan porodice osiguranika, odnosno korisnika penzije, moze podnijeti zalbu drugostepenom organu nosioca osiguranja. Na osnovu konacnog rjesenja nosilac osiguranja preduzece i drugo pravno lice, poslodavac, odnosno nosioc osiguranja, osiguraniku osigurava ostvarivanje odgovarajuceg prava. Preduzece i drugo pravno lice, odnosno poslodavac duzni su, na osnovu konacnog rjesenja nosioca osiguranja o pravu na raspored na drugo odgovarajuce radno mjesto osiguranika rasporediti na radno mjesto, u skladu sa clanom 28. stav 2. ovog zakona.

Clan 100.

Pravosnazno rjesenje o ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja moze se izmijeniti novim rjesenjem, ako je pravosnaznim rjesenjem povrijedjen zakon na stetu korisnika prava. Pravo po novom rjesenju iz stava 1. ovog clana pripada od dana kada su ispunjeni uvjeti za sticanje prava, ali najduze sest mjeseci unazad od dana donosenja tog rjesenja. Rjesenje kojim je priznato pravo na penziju, odnosno novcanu naknadu, izvrsno je danom donosenja.

Clan 101.

U postupku za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja osigurava se zaštita prava osiguranika i korisnika prava u okviru nosioca osiguranja, u skladu sa ovim zakonom, kao i sudska zaštita.

Clan 102.

U postupku za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koja osiguranik ostvaruje u preduzecu i u drugom pravnom licu, odnosno kod poslodavca, u smislu clana 81. ovog zakona, osiguranicima se osigurava zaštita prava, pod uvjetima i na nacin koji su utvrdjeni u preduzecu i u drugom pravnom licu odnosno kod poslodavca, u skladu sa ovim zakonom.

Clan 103.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja sticu se i dospijevaju danom ispunjenja uvjeta propisanih ovim zakonom, s tim sto se pravo na penziju moze ostvariti samo poslije prestanka osiguranja.

Clan 104.

Penzija se isplacuje od dana ispunjenja uvjeta propisanih za sticanje penzije, ako je zahtjev podnjet u roku od sest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta, a ako je zahtjev podnjet po isteku tog roka, od dana podnosenja zahtjeva i za sest mjeseci unazad. Dospjela novcana primanja proistekla iz ostvarenog prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja zastarijevaju u roku od sest mjeseci, od dana dospjelosti.

Clan 105.

Pravo na rasporedjivanje na drugo odgovarajuće radno mjesto, odnosno pravo na odgovarajuće zaposlenje, sa ili bez prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije, i pravo na odgovarajuću naknadu place u vezi sa korištenjem ovih prava pripada od dana nastanka invalidnosti.

Clan 106.

Penzija i naknada place od dana nastanka invalidnosti do dana rasporedjivanja ili zaposljavanja na drugom odgovarajućem radnom mjestu, odnosno do upucivanja na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju i za vrijeme prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije, odredjuju se u mjesečnom iznosu i dospijevaju za isplatu unazad posljednjeg dana kalendarskog mjeseca. Naknada place zbog manje place na drugom odgovarajućem radnom mjestu odredjuje se u mjesečnom iznosu i dospijeva za isplatu zajedno sa placom, a isplacuje je preduzeće i drugo pravno lice odnosno poslodavac. Korisniku prava na naknadu place, odnosno novcanu naknadu, koji se bez opravdanog razloga ne odazove pozivu na pregled radi ponovnog utvrdjivanja stanja invalidnosti obustavlja se isplata naknade place odnosno novcane naknade za vrijeme od dana odredjenog za pregled do dana odazivanja na poziv za pregled. Obustavljeni iznos naknade place iz stava 1. ovog clana, isplacuje se naknadno korisniku prava, ako se na ponovnom pregledu utvrdi da nije doslo do promjene utvrdjenog stanja. Ako je doslo do promjene utvrdjenog stanja, koja povlaci gubitak prava u skladu sa

ovim zakonom, obustavljeni iznos naknade place isplacuje se samo do dana nastale promjene.

Clan 107.

Penzija se isplacuje stranom drzavljaninu koji se iseli na stalan boravak u inozemstvo, ako sa odnosnom drzavom postoji medjunarodni ugovor, odnosno sporazum o placanju ovih pri manja u inozemstvu ili ako ta drzava priznaje takvo pravo drzavljanima Federacije. Penzija se isplacuje drzavljaninu Federacije u inozemstvo, ako takva obaveza postoji po medjunarodnom ugovoru. Ako ova obaveza ne postoji po medjunarodnom ugovoru, nosilac osiguranja moze odobriti isplatu, ako iz porodicnih i zdravstvenih razloga drzavljanin Federacije odlazi na stalan boravak u inozemstvo.

Clan 108.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja prestaju smrću korisnika prava, s tim što se penzija isplacuje za cijeli mjesec u kome je korisnik penzije umro. Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja prestaju ako se naknadno utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti za sticanje tih prava. Prava iz stava 2. ovog clana prestaju prvog dana narednog mjeseca od dana donosenja rjesenja o prestanku prava iz st. 1. i 2. ovog clana. **Clan 109.** Udovica mladja od 45 godina zivota, odnosno udovac mladji od 60 godina zivota, stupanjem u novi brak gubi pravo na porodicnu penziju, osim ako je to pravo steceno ili je postojalo zbog potpune nesposobnosti za privredjivanje. Udovici odnosno udovcu koji stupanjem u novi brak izgube pravo na porodicnu penziju, a po bracom drugu iz novog braka ne steknu pravo na porodicnu penziju, uspostavlja se pravo na raniju porodicnu penziju, ako: 1. danom prestanka novog braka ima jos djece iz prvog braka koja imaju pravo na porodicnu penziju; 2. su ispunjeni uvjeti pod kojim udovica odnosno udovac, s obzirom na godine zivota, imaju pravo na porodicnu penziju.

Clan 110.

Ako se dijete koje ima pravo na porodicnu penziju za vrijeme redovnog skolovanja nalazi na odsluženju odnosno dosluženju vojnog roka, penzija mu se za to vrijeme ne isplacuje. Udovici odnosno udovcu koji su stekli pravo na porodicnu penziju pod uvjetima iz clana 62. stav 1. tacka 3. i clana 64. stav 1. tacka 3. ovog zakona penzija se isplacuje i za vrijeme dok se dijete nalazi na odsluženju odnosno dosluženju vojnog roka.

Clan 111.

Osiguranik sa promijenjenom radnom sposobnoscu koji je stekao pravo na odgovarajuće zaposlenje sa ili bez prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije gubi pravo na odgovarajuću novcanu naknadu ako bez opravdanog razloga: 1. ne stupa na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju ili prekine zapocetu prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju; 2. odbije da radi na odgovarajućem radnom mjestu koje mu je osigurano.

Clan 112.

Prava stecena po osnovu invalidnosti traju dok postoji to stanje. Ako u slucaju iz stava 1. ovog clana nastupe promjene uslijed kojih se utvrdjeno pravo gubi li mijenja, odnosno stice neko drugo pravo, pravo se gubi ili mijenja od dana nastale promjene, koju utvrdjuje strucni organ iz clana 98. ovog zakona. Rjesenje o pravu iz stava 2. ovog clana donosi nosilac osiguranja.

Clan 113.

Ako osiguranik, odnosno korisnik penzije ispuni uvjete za sticanje prava na dvije ili vise penzija po ovom zakonu, moze koristiti samo jednu penziju, po vlastitom izboru.

Clan 114.

Korisniku penzije koji je penziju ostvario prije navrsenja 40 godina penzijskog staza, odnosno 65 godina zivota i korisniku invalidske penzije koji zasnuje radni odnos ili zapocne da obavlja djelatnost iz clana 11. tac. 1. i 2. ovog zakona penzija se ne isplacuje za to vrijeme, a najduze do navrsenja 40 godina penzijskog staza, odnosno 65 godina zivota. Korisniku porodice penzije koji zasnuje radni odnos ili zapocne da obavlja djelatnost iz clana 11. tac. 1. i 2. ovog zakona penzija se ne isplacuje. Osiguraniku iz stava 1. ovogclana, na njegov zahtjev, penzija ce se ponovo odrediti prema novonavrsenom penzijskom stazu i ponovnim odredjivanjem penzijskog osnova uzimajuci u obzir i nove place, odnosno osnovice osiguranja, a penzija ce se odrediti pod uvjetima utvrdjenim ovim zakonom.

Clan 115.

U slucaju izdrzavanja kazne dugotrajnog zatvora zbog krivicnog djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, covjecnosti i medjunarodnog prava, clanovima porodice osudjenog lica vrsi se isplata penzije do visine porodice penzije koja im pripada u skladu sa ovim zakonom.

Clan 116.

Prava stecena po ovom zakonu prestaju kada u toku koristenja prava prestanu da postoje uvjeti za sticanje i ostvarivanje prava, u slucajevima i pod uvjetima koji su utvrdjeni ovim zakonom.

VI OSIGURAVANJE SREDSTAVA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE

Clan 117.

Sredstva potrebna za ostvarivanje prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja osiguravaju se iz doprinosa, prihoda po osnovu dobrovoljnog osiguranja, prihoda koje svojom djelatnoscu ostvari nosilac osiguranja i drugih prihoda. Najmanji iznos sredstava potrebnih za rad nosioca osiguranja utvrdit ce Vlada Federacije.

Clan 118.

Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje su: 1. doprinos iz place i drugih primanja osiguranika; 2. doprinos na isplacenu placu na teret poslodavca; 3. dodatni doprinos za staz osiguranja koji se racuna sa uvecanim trajanjem. Stope doprinosa iz stava 1. ovog clana utvrduju se proporcionalno za sve osiguranike za isti obim prava. Stope doprinosa iz stava 1. ovog clana utvrduju nosioci osiguranja u istoj visini. Na stope doprinosa saglasnost daje Vlada Federacije.

Clan 119.

Obveznici doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje iz clana 118. stav 1. tacka 1. su osiguranici iz cl. 8. do 12., clana 13. stav 1. tacka 1., clana 14. stav 1. tacka 4. i clana 17. ovog zakona. Obveznici doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje iz clana 118. stav 1. tacka 2. ovog zakona su poslodavci na ciji teret je isplacena placa odnosno naknada place. Obveznici doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje iz clana 118. stav 1. tacka 3. ovog zakona su poslodavci za zaposlenike koji rade na radnim mjestima na kojima se staz osiguranja racuna sa uvecanim trajanjem. Obveznik doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje iz clana 118. stav 1. tac. 1. i 2. ovog zakona za osiguranike koji primaju naknadu place za vrijeme sprijecenosti za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju je nadležna organizacija zdravstvenog osiguranja. Obveznik doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje iz clana 118. stav 1. tac. 1. i 2. ovog zakona za osiguranike iz clana 13. stav 1. tacka 2. ovog zakona je organizacija za zapošljavanje.

Clan 120.

Osnovica za obracun doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje je: 1. za osiguranike iz clana 8. stav 1. tacka 1. i clana 10. stav 1. tacka 1. ovog zakona, bruto placa zaposlenika, odnosno osnov od kojeg se odredjuje novcana naknada za vrijeme sprijecenosti za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju; 2. za osiguranike iz clana 8. tac. 5. i 8. ovog zakona, bruto placa, odnosno naknada za obavljanje te funkcije; 3. za osiguranike iz clana 8. tac. 6. i 7. ovog zakona, bruto placa koju bi za istu vrstu posla ostvario u Federaciji; 4. za osiguranike iz cl. 9. i 10. ovog zakona je najmanje prosjecna bruto placa u Federaciji, a najviše tri prosjecne bruto place u Federaciji, prema posljednjem poznatom podatku Zavoda; 5. za osiguranike iz clana 11. tac. 1. i 2. ovog zakona, bruto placa osiguranika, a ne može biti niza od prosjecne mjesečne bruto place u Federaciji, prema posljednjem poznatom podatku Zavoda; 6. za osiguranike iz clana 11. tacka 3. ovog zakona, bruto osnov od koga je odredjena novcana naknada; 7. za osiguranike iz clana 11. tacka 4. ovog zakona, bruto primanja osiguranika, a ne mogu biti niza od prosjecne bruto place u Federaciji, prema posljednjem poznatom podatku Zavoda; 8. za osiguranike iz clana 12. ovog zakona najmanje prosjecna brutoplaca u Federaciji, a najviše tri prosjecne bruto place u Federaciji, prema posljednjem poznatom podatku Zavoda; 9. za osiguranike iz cl. 14. i 15. ovog zakona, doprinos u fiksnom iznosu koji utvrduje nosilac osiguranja; 10. za osiguranike iz clana 17. ovog zakona, najmanje prosjecna bruto placa u Federaciji, prema posljednjem poznatom podatku Zavoda. Najnizu osnovicu za obracun doprinosa utvrduju nosioci osiguranja, uz saglasnost Vlade Federacije

Clan 121

. Za osiguranike iz clana 8., clana 10. stav 1. tacka 1., clana 11. tac. 3. i 4., clana 13. i clana 14. stav 1. tac. 1. i 8. ovog zakona obracun, obustavu i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje vrši isplatilac plate, odnosno novcane naknade. Osiguranici iz clana 9., clana 10. stav 1. tac. 2. i 3., clana 11. tacka 1., clana 12. i clana 17. ovog zakona su obveznici uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za sebe

Clan 122

. Obveznici obracuna i uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica osigurana u odredjenim okolnostima su: 1. za lica iz clana 14. stav 1. tacka 2. ovog zakona obrazovno odgojne ustanove; 2. za lica iz clana 14. stav 1. tacka 3. ovog zakona poslodavci kod kojih rade; 3. za lica iz clana 14. stav 1. tacka 5. ovog zakona omladinske zadruge; 4. za lica iz clana 14. stav 1. tacka 6. ovog zakona investitori radova; 5. za lica iz clana 14. stav 1. tacka 7. ovog zakona organizatori sportskih takmicenja; 6. za lica iz clana 14. stav 1. tacka 9. ovog zakona preduzeca i druga pravna lica kod kojih se nalaze na strucnom osposobljavanju; 7. za lica iz clana 14. stav 1. tacka 10. ovog zakona kazneno popravne ustanove; 8. za lica iz clana 15. ovog zakona preduzeca i druga pravna lica koja ih pozivaju.

Clan 123

Obveznici uplate doprinosa iz clana 121. stav 1. obracun, obustavu i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje vrše mjesečno, odnosno prilikom

svake isplate plate i drugih primanja. Obveznici uplate doprinosa iz clana 121. stav 2. i clana 122. ovog zakona dužni su uplatiti doprinos do 15tog u mjesecu za protekli mjesec. Na iznose doprinosa koji nisu placeni u rokovima iz st. 1. i 2. ovog clana placa se kamata prema vazecim propisima o zateznoj kamati u Federaciji. Ustanova preko koje obveznici uplate doprinosa iz st. 1. i 2. ovog clana obavljaju platni promet neće dozvoliti isplatu plate i drugih primanja prije nego, uz redovne plate i primanja, ne budu uplaceni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu sa ovim zakonom.

Clan 124.

Ukoliko u trenutku utvrdjenja zaostale obaveze ne postoji pravno lice koje je bilo obveznik obracuna i uplate doprinosa u trenutku nastanka obaveze uplate doprinosa, utvrdjenu zaostalu obavezu izmirit će pravni sljednik ili osnivač obveznika obracuna i uplate doprinosa, odnosno pravnog sljednika, ili vlasnik obveznika, odnosno pravnog sljednika. Ukoliko ne postoje lica iz stava 1. ovog clana, utvrdjene zaostale obaveze može izmiriti i sam osiguranik.

Clan 125.

Nosilac osiguranja izdvaja sredstva u stalnu rezervu dok ne dostigne iznos od 10% planiranih prihoda za tekucu godinu. Sredstva rezerve iz stava 1. ovog clana koriste se za održavanje likvidnosti nosioca osiguranja

Clan 126

Sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika vode se na podracunu nosioca osiguranja i penzije vojnih osiguranika se isplacuju sa tog racuna. Maticnu evidenciju vojnih osiguranika nosilac osiguranja vodi odvojeno od ostalih osiguranika

Clan 127

Poslove obracuna i naplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje osiguranika iz clana 11. tac. 1. i 2. ovog zakona, zemljoradnika i drugih osiguranika koji su sami obveznici uplate doprinosa vrsi nosilac osiguranja

Clan 128

U cilju kontrole pravilnosti obracuna i uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, nosilac osiguranja obavlja poslove finansijskog nadzora i poslove ekonomsko finansijske revizije uplate doprinosa kod obveznika uplate doprinosa i vrsi uvid u evidencije naplate i rasporeda uplacenih doprinosa kod Zavoda za platni promet Federacije Bosne i Hercegovine. Nosilac osiguranja i obveznik uplate doprinosa mogu u toku upravnog postupka, kojim se utvrđuje visina i iznos uplate doprinosa zakljuciti poravnanje, potpuno ili u pojedinim spornim tackama, o cemu sacinjavaju zapisnik. Nosilac osiguranja moze smanjiti dug po osnovu kamata i pristati na obracun i uplatu duga u duzem roku, ali ne duzem od sest mjeseci. Zapisnik o zakljucenom poravnanju iz stava 2. ovog clana ima snagu rjesenja donijetog u upravnom postupku

Clan 129

Utvrđena dugovanja za koja nije sacinjen zapisnik o poravnanju iz clana 128. stav 4. realizuju se tako sto se obvezniku uplate doprinosa rjesenjem nalaze obaveza da uplati doprinos i rok u kome se ta obaveza treba izvršiti. Zalba na rjesenje kojim se nalaze uplata doprinosa ne odlaze izvršenje rjesenja i rjesenje je izvrsna isprava u postupku izvršenja radi naplate novcanih potrazivanja

Clan 130

. Finansijski plan i godisnji obracun nosioca osiguranja se donose u skladu sa propisima o budzetima Federacije. Nosilac osiguranja donosi opci akt o postupku i nacinu donosenja finansijskog plana i godisnjeg obracuna iz stava 1. ovog clana

Clan 131

Finansijski plan i godisnji obracun nosioca osiguranja objavljuju se u "Sluzbenim novinama Federacije BiH".

VII KAZNE NE ODREDBE

Clan 132

. Novcanom kaznom od 500,00 do 5.000,00 KM kaznit ce se za prekršaj preduzece, odnosno drugo pravno lice, odnosno poslodavac ako: 1. osiguraniku, protivno odredbama ovog

zakona, uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju; 2. omogući korištenje prava licu kome ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obimu; 3. uskrati davanje podataka koje je obavezan da da ili da netacne podatke i obavještenja o osiguraniku; 4. ne podnese prijavu o osiguranju ili je podnese nakon propisanog roka ili podnese prijavu s netacnim podacima. Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u preduzeću, odnosno u drugom pravnom licu, odnosno poslodavac, novčanom kaznom od 50,00 do 500,00 KM. Ako lice koje je obavezno da samo za sebe podnese prijavu o osiguranju tu prijavu ne podnese ili je podnese nakon propisanog roka, kaznit će se novčanom kaznom od 50,00 do 500,00 KM.

Član 133

. Novčanom kaznom od 500,00 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj preduzeće, odnosno drugo pravno lice, odnosno poslodavac ako: 1. ne uplaćuje doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje u skladu sa ovim zakonom; 2. dozvoli isplatu plaće bez uplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje. Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u preduzeću, odnosno u drugom pravnom licu, odnosno poslodavac novčanom kaznom od 500,00 do 2.000,00 KM.

Član 134

. Do puštanja u opticaj KM novčane kazne utvrđene ovim zakonom mogu se plaćati u DEM ili u protuvrijednosti valuta koje se koriste u platnom prometu Federacije po srednjem kursu koji objavljuje nadležna finansijska institucija na dan plaćanja.

VIII PRIJELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

Član 135

. Lica koja nemaju svojstvo osiguranika po ovom zakonu, ali su to svojstvo imala po propisima koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona, kao i članovi njihovih porodica i članovi porodica korisnika prava po ranijim propisima, mogu ostvariti prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom

. Član 136

. Korisnicima penzija koji su penziju ostvarili pod uvjetima utvrđenim po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja do dana stupanja na snagu ovog zakona penzija se isplaćuje pod tim uvjetima, izuzev u slučajevima utvrđenim ovim zakonom. Pravo na zaštitni dodatak uz penziju, pravo na porodičnu penziju za vrijeme redovnog školovanja, pravo rada sa skraćenim radnim vremenom i pravo na naknadu plaće po tom osnovu, pravo na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje, pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu, pravo na

profesionalnu rehabilitaciju ostvarena po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona prestaju sest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona

. Clan 137

. Izuzetno od odredbe clana 30. ovog zakona pravo na starosnu penziju stice osiguranik kada navrsi: 1. u 1998. godini 60 godina zivota; 2. u 1999. godini 61 godinu zivota; 3. u 2000. godini 62 godine zivota; 4. u 2001. godini 63 godine zivota; 5. u 2002 . godini 64 godine zivota. Osiguranik moze steci pravo na starosnu penziju i prije navrsenih godina zivota propisanih u stavu 1. ovog clana, odnosno u clanu 30. ovog zakona, kad navrsi 55 godina zivota i 30 godina penzijskog staza (zena), odnosno 60 godina zivota i 35 godina penzijskog staza (muskarac), ali najduze do 31. decembra 2005. godine. Osiguraniku iz stava 2. ovog clana iznos penzije odredjen prema duzini penzijskog staza umanjuje se za 0,5% (zena), odnosno 1% (muskarac) za svaku godinu ranijeg odlaska u penziju prije navrsenih 65 godina zivota. Osiguraniku iz stava 3. ovog clana, kada navrsi godine zivota iz stava 1. ovog clana, odnosno iz clana 30. ovog zakona, ne prestaje umanjenje penzije u skladu sa stavom 3. ovog clana

. Clan 138

. U periodu od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona visinu zajamcene, najnize i najvise penzije iz clana 72. ovog zakona odredjuje nosilac osiguranja uz saglasnost Federalnog ministarstva

Clan 139

. Vojnim osiguranicima pripadnicima bivse JNA drzavljanima Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: vojni osiguranici bivse JNA) korisnicima penzije koji imaju prebivaliste na teritoriji Federacije, penzija se isplacuje u visini 50% iznosa penzije odredjene u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona (u daljem tekstu: propisi vojnih osiguranika)

Clan 140

. Ako penzija vojnog osiguranika pripadnika bivse JNA odredjena u skladu sa propisima vojnih osiguranika iznosi manje od zajamcene penzije utvrdjene u clanu 72. ovog zakona, penzija ce se isplatiti u visini odredjenoj u skladu sa propisima vojnih osiguranika. Ako penzija odredjena u skladu sa propisima vojnih osiguranika iznosi vise od zajamcene penzije utvrdjene ovim zakonom, a primjenom stava 1. clana 139. ovog zakona iznosi manje od zajamcene penzije, penzija se isplacuje u visini zajamcene penzije utvrdjene ovim zakonom

Clan 141

. Ako nosilac osiguranja, odnosno osiguranik ne raspolaze podacima o placi za utvrdjivanje penzijskog osnova vojnih osiguranika pripadnika bivse JNA, penzija se odredjuje na osnovu prosjecne penzije korisnika penzije koji imaju isti cin kao osiguranik cija se penzija odredjuje

Clan 142

. Kada se ne raspolaze podacima o penzijskom stazu registriranom u maticnoj evidenciji, penzijski staz utvrdit ce se na osnovu slijedece dokumentacije: radne knjizice, pravosnaznog rjesenja o penzijskom stazu, rjesenja o prijemu u radni odnos, rjesenja o rasporedu na radno mjesto i prestanku radnog odnosa, obavjestenja o placi i stazu osiguranja, prijepisa licnog kartona o zdravstvenom osiguranju, drugih odgovarajucih dokumenata. Clan 143. Postupak za ostvarivanje prava pokrenut po zahtjevu prije stupanja na snagu ovog zakona, okoncat ce se po odredbama ovog zakona ako je to za osiguranika povoljnije.

Clan 144

Za utvrdjivanje koeficijenta za valorizaciju placa iz clana 45. stav 2. ovog zakona do 31. decembra 1991. godine uzima se prosjecna placa u Republici Bosni i Hercegovini, na osnovu podataka Zavoda.

Clan 145

Nosilac osiguranja je duzan, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, privremena rjesenja o ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja zamijeniti trajnim rjesenjima. Rjesenja iz stava 1. ovog clana donose se po sluzbenoj duznosti ili na zahtjev korisnika prava. Ukoliko se ne raspolaze podacima potrebnim za donosenje trajnih rjesenja, rok iz stava 1. ovog clana pocinje teci od dana pribavljanja potrebnih podataka. Prava iz stava 1. ovog clana pripadaju od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 146

Drzavljeni Bosne i Hercegovine korisnici prava iz penzijskog invalidskog osiguranja nastavljaju koristiti stecena prava kod nosioca osiguranja na teritoriji Federacije. Korisnicima penzija koji su penziju ostvarili u republikama bivse Socijalisticke Federativne Republike Jugoslavije, a koji su drzavljeni Federacije i imaju prebivaliste na teritoriji Federacije, ukoliko im se penzija ne isplacuje kod nosioca osiguranja kod koga je ostvareno pravo na penziju, do zakljucivanja ugovora o socijalnom osiguranju sa odnosnim drzavama, isplacivat ce se akontacija penzije.

Clan 147

Korisnicima penzije kojima penzija nije isplacivana prema rjesenju kojim im je priznato pravo na penziju nosilac osiguranja je duzan, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, zapoceti isplatu stvarnih iznosa penzije prema rjesenju kojim im je priznato pravo na penziju, ukoliko raspolaze potrebnim podacima za takvu isplatu. U suprotnom,

navedeni rok tece od dana dostupnosti podataka potrebnih za takvu isplatu. Penzija iz stava 1. ovog clana pripada od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 148

Osiguranje sredstava za isplatu razlike izmedju primanja koja su korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja isplac ena u periodu od 1. aprila 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog zakona i primanja koja su im pripadala po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja koja su se primjenjivala do dana stupanja na snagu ovog zakona uredit ce se posebnim propisom, koji ce se donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 149

Osiguranje sredstava za izmirenje duga po osnovu neuplac enih doprinosa obveznika iz clana 8. tac. 2., 3. i 4. ovog zakona, uredit ce se posebnim propisom, u roku od sest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 150

Place ostvarene u periodu od 1. januara 1992. godine do 31. decembra 1995. godine ne uzimaju se prilikom utvrdjivanja penzijskog osnova. Ako osiguranik ima samo place ostvarene u periodu iz stava 1. ovog clana, penzijski osnov se utvrdjuje u skladu sa clanom 42. ovog zakona.

Clan 151

Do donosenja propisa o maticnoj evidenciji osiguranika i korisnika penzija primjenjuju se propisi o maticnoj evidenciji o osiguranicima i uzivaocima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona. Vlada Federacije ce, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti propis o koristenju podataka maticne evidencije o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i visini naknade za koristenje tih podataka.

Clan 152

Obrasce propisane propisima o maticnoj evidenciji o osiguranicima i uzivaocima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stampa i distribuira nosilac osiguranja.

Clan 153

Organizacija penzijskog i invalidskog osiguranja cjelovito ce se urediti federalnim zakonom, saglasno nacinu ostvarivanja nadleznosti federalne i kantonalne vlasti u oblasti socijalne politike, utvrdjenih clanom III 3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Zakon iz stava 1. ovog clana donijet ce se najkasnije do 31. maja 1999. godine.

Clan 154

Radi ostvarivanja zajednickih potreba i interesa osiguranika i korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, Vlada Federacije ce osnovati Agenciju za penzijsko invalidsko osiguranje. Agencija iz stava 1. ovog clana ima sedam clanova, koje imenuje Vlada Federacije. Agencija ce poceti sa radom najkasnije u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 155

Agencija nece razmatrati sljedeca pitanja: uvjete u pogledu godina zivota za sticanje prava na starosnu penziju, prijevremeno penzioniranje, uskladjivanje penzija, broj godina penzijskog osiguranja na osnovu koga se utvrdjuje penzijski osnov i odnos izmedju najvećih i najmanjih penzija. Agencija ce prestati sa radom kada obavi poslove utvrdjene ovim zakonom, a najkasnije do 31. maja 1999. godine.

Clan 156

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju se primjenjivati na teritoriji Federacije propisi o penzijskom i invalidskom osiguranju koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako ovim zakonom nije drugacije uredjeno. Do donosenja propisa iz clana 25. stav 3., clana 92. stav 3. i clana 98. stav 3. primjenjuju se propisi koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Clan 157

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sluzbenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući Doma naroda Parlamenta Federacije BiH Mariofil Ljubić, s. r.
Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH Enver Kreso, s. r.

"Službene novine Federacije BiH", broj 49/00 /27.11.2000./

ODLUKA

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj 29/98 od 23. jula 1998. godine ovim se mijenja na slijedeći način:

Član 1.

1. U članu 32. nakon stava 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, dodaje se novi stav 2. koji glasi:

Penzijski osnov iz stava 1. ovog člana utvrđuje se na osnovu mjesečnog prosjeka plaća koje je osiguranik ostvario u:

- a) 2005. godini za 17 godina osiguranja;
- b) 2006. godini za 19 godina osiguranja;
- c) 2007. godini za 21 godinu osiguranja;
- d) 2008. godini za 23 godine osiguranja;
- e) 2009. godini za 25 godine osiguranja;
- f) 2010. godini za 27 godine osiguranja;
- g) 2011. godini za 29 godine osiguranja;
- h) 2012. godini za 31 godinu osiguranja;
- i) 2013. godini za 34 godine osiguranja;
- j) 2014. godini za 37 godina osiguranja;
- k) 2015. godini za 40 godina osiguranja.“

2. Riječi: „od 15 godina“ u stavu 4. mijenjaju se riječima: „od broja godina osiguranja utvrđenih u st. 1. i 2. ovog člana.“

3. Raniji st. 2., 3. i 4. postaju st. 3., 4. i 5.

Član 2.

1. Član 50. stav 1. mijenja se i glasi:

Starosna penzija se utvrđuje u procentu od penzijskog osnova prema dužini penzijskog staža. Za dvadeset godina penzijskog staža ona iznosi 45% od penzijskog osnova. Za svaku daljnju navršenu godinu, povećava se na sljedeći način:

a) u 2001. godini za 1,90%;

b) u 2002. godini za 1,80%;

c) u 2003. godini za 1,70%;

d) u 2004. godini za 1,60%;

e) u 2005. godini i u sljedećim godinama za 1,50%.

2. Nakon stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

Od 2005. godine starosna penzija ne može iznositi više od 75% od penzijskog osnova.

3. Raniji st. 2. i 3. postaju st. 3. i 4.

Član 3.

1. U članu 51. st. 1., 2. i 3. se mijenjaju i glase:

Usklađivanje penzija utvrđenih u skladu sa odredbama ovog zakona vrši se mjesečno po potrebi, na osnovu sredstava dodijeljenih za isplatu penzija.

Ukoliko penzijska sredstva koja posjeduje nosilac osiguranja (u daljem tekstu: raspoloživa sredstva) nisu jednaka troškovima, što podrazumijeva administrativne troškove i penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom za mjesec za koji se vrši isplata penzija (u daljem tekstu: troškovi), vrši se ponovni obračun penzija tako što se iznos penzija za taj mjesec množi dolje utvrđenim koeficijentom.

U slučaju da su raspoloživa sredstva manja od troškova, koeficijent iz stava 2. ovog člana utvrđuje se tako što se sredstva potrebna za administrativne troškove i sredstva potrebna za isplatu svih penzija do minimalnog iznosa za taj mjesec oduzimaju od raspoloživih sredstava. Iznos potreban za isplatu minimalnog iznosa penzija svim penzionerima utvrđuje se množenjem broja korisnika penzijskog osiguranja sa minimalnom penzijom. Iznos koji se dobije kada se administrativni troškovi i penzije do minimalnog iznosa oduzmu od

raspoloživih sredstava za taj mjesec dijeli se iznosom potrebnim da se izvrši isplata svim penzionerima u tom mjesecu, na osnovu penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom, nakon oduzimanja administrativnih troškova i iznosa potrebnog za isplatu minimalnih penzija svim penzionerima.

2. Nakon stava 3. dodaju se novi st. 4., 5. i 6. koji glase:

„Kada su raspoloživa sredstva manja od troškova, sve penzije osim minimalne penzije množe se koeficijentom iz stava 3. ovog člana. Koeficijent se primjenjuje na razliku između svake pojedine penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom za mjesec za koji se vrši isplata penzija i minimalnog iznosa penzije.

U slučaju da su raspoloživa sredstva veća od troškova, koeficijent iz stava 2. ovog člana utvrđuje se oduzimanjem sredstava potrebnih za administrativne troškove od raspoloživih sredstava. Iznos koji se dobije oduzimanjem administrativnih troškova od raspoloživih sredstava dijeli se sa iznosom potrebnim da se izvrši isplata svim penzionerima u tom mjesecu, na osnovu penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom, nakon oduzimanja administrativnih troškova.

Kada su raspoloživa sredstva veća od troškova koeficijent se odnosi na sve penzije. Svaka pojedina penzija utvrđena u skladu sa ovim zakonom množi se sa koeficijentom iz stava 5. ovog člana.“

Član 4.

1. U članu 54. stav 2. riječi: „od 15 godina“ se mijenjaju riječima: „od broja godina sta“a osiguranja u skladu sa članom 32. st. 1. i 2. ovog zakona.

2. U stavu 3. riječi: „od 15 godina“ se mijenjaju riječima: „od broja godina sta“a osiguranja u skladu sa članom 32. st. 1. i 2. ovog zakona.“

Član 5.

1. U članu 55. stav 1. riječi: „određuje se u visini od 85% od penzijskog osnova“ se mijenjaju riječima: „ne može biti manja od iznosa starosne penzije za 40 godina penzijskog staža.“

Član 6.

1. Član 56. se mijenja i dopunjuje tako da glasi:

„Invalidska penzija u slučaju invalidnosti prouzrokovane bolešću ili povredom van rada određuje se u procentu u zavisnosti od broja godina penzijskog staža i pokrivenosti radnog vijeka penzijskim stažom, i iznosi:

Navršeni penzijski staž (godina)	Pokrivenost radnog vijeka penzijskim stažom 3/4 i više%	Pokrivenost radnog vijeka penzijskim stažom manje od 3/4%
do 20	50	47

21	51,67	48,87
22	53,34	50,74
23	55,01	52,61
24	56,68	54,48
25	58,35	56,35
26	60,02	58,22
27	61,69	60,09
28	63,36	61,96
29	65,03	63,83
30	66,70	65,70
31	68,37	67,57
32	70,04	69,44
33	71,71	71,31
34	73,38	73,18
35 i više	75	75

Invalidska penzija ne može biti veća od 75% od penzijskog osnova.“

Član 7.

1. U članu 58. riječi: „od 85%“ se mijenjaju riječima: „od 75%.“

Član 8.

1. U članu 72. stav 1. poslije riječ „ostvarili“ riječ „starosnu“ se brišu, a poslije riječi „osnova“ dodaju se nove riječi koje glase: „ili osiguranicima koji su ostvarili starosnu penziju sa 40 godina penzijskog staža i invalidsku penziju sa 35 godina penzijskog staža.“

Član 9.

1. Poslije člana 72. dodaje se novi podnaslov 6.a. - Novčana naknada za fizičku onesposobljenost - kao i čl. 72.a, 72.b, 72.c i 72.d, koji glase:

„6.a - Novčana naknada za fizičku onesposobljenost.

Član 72a.

1. Fizička onesposobljenost postoji kada je osiguranik pretrpio gubitak, ozbiljnu povredu ili značajanu onesposobljenost organa ili dijelova tijela što pogoršava prirodnu aktivnost organizma i zahtijeva veći napor za zadovoljavanje životnih potreba, bez obzira da li je na taj način prouzrokovana invalidnost ili ne.

2. Pravo na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti stiče osiguranik čija je fizička onesposobljenost u iznosu od najmanje 30% nastala kao rezultat povrede na radu ili bolesti uzrokovane radom.

3. Vrste fizičke onesposobljenosti na osnovu koje se stiče pravo na novčanu naknadu kao i procenat takve onesposobljenosti utvrđuje se zakonom.

Član 72.b.

1. Osnova za novčanu naknadu za fizičku onesposobljenost je najniži iznos penzije utvrđen u skladu sa članom 72. ovoga zakona.

2. Novčana naknada za fizičku onesposobljenost se utvrđuje prema procentu fizičke onesposobljenosti i izražava se u odgovarajućem procentu od osnove, te iznosi:

Za fizičku onesposobljenost od	Stepen	Novčana naknada izražena kao procenat od osnove
100%	1	60%
90%	2	54%
80%	3	48%
70%	4	42%
60%	5	36%
50%	6	30%
40%	7	24%
30%	8	18%

Član 72.c.

1. Osiguranik ima pravo na novčanu naknadu od momenta nastupanja fizičke onesposobljenosti ukoliko je zahtjev za naknadu podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastupanja fizičke onesposobljenosti. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka predviđenog perioda, osiguranik ima pravo na novčanu naknadu od prvog dana u mjesecu nakon podnošenja zahtjeva kao i retroaktivno za šest mjeseci.

Član 72.d.

1. Ako je osiguranik za isti slučaj fizičke onesposobljenosti stekao pravo na novčanu naknadu i na osnovu ovog zakona i na osnovu drugih propisa, u tom slučaju može po sopstvenom izboru koristiti bilo koji od ova dva osnova za naknadu.“

Član 10.

1. U članu 128. stav 1. riječi: „Zavoda za platni promet Federacije BiH“, se mijenjaju riječima: „organizacija nadležnih za platni promet“.

Član 11.

1. Ovaj zakon se objavljuje bez odlaganja u „Službenim novinama Federacije BiH“ i stupa na snagu nakon isteka perioda od 21. dan po objavljivanju.

Broj 57/00 12. novembra 2000. godine Sarajevo

Visoki predstavnik Wolfgang Petritsch, s. r.

"Službene novine Federacije BiH", broj 32/01 /24.07.2001./

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 29/98 od 23. jula 1998. godine ovim se mijenja na sljedeći način:

Član 1.

1. U članu 32., nakon stava 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"Penzijski osnov iz stava 1. ovoga člana utvrđuje se na osnovu mjesečnog prosjeka plata koje je osiguranik ostvario u:

- a) 2005. godini za 17 godina osiguranja;
- b) 2006. godini za 19 godina osiguranja;
- c) 2007. godini za 21 godinu osiguranja;
- d) 2008. godini za 23 godine osiguranja;
- e) 2009. godini za 25 godina osiguranja;
- f) 2010. godini za 27 godina osiguranja;
- g) 2011. godini za 29 godina osiguranja;
- h) 2012. godini za 31 godinu osiguranja;

- i) 2013. godini za 34 godine osiguranja;
- j) 2014. godini za 37 godina osiguranja;
- k) 2015. godini za 40 godina osiguranja.“

2. Riječi: “od 15 godina“ u stavu 4. mijenjaju se riječima: “od broja godina osiguranja utvrđenih u st. 1. i 2. ovoga člana.“

3. Raniji st. 2., 3. i 4. postaju st. 3., 4. i 5.

Član 2.

1. Član 50. stav 1. mijenja se i glasi:

“Starosna penzija se utvrđuje u procentu od penzijskog osnova prema dužini penzijskog staža. Za dvadeset godina penzijskog staža ona iznosi 45% od penzijskog osnova. Za svaku daljnju navršenu godinu, povećava se na sljedeći način:

- a) u 2001. godini za 1,90%;
- b) u 2002. godini za 1,80%;
- c) u 2003. godini za 1,70%;
- d) u 2004. godini za 1,60%;
- e) u 2005. godini i u sljedećim godinama za 1,50%.“

2. Nakon stava 1., dodaje se novi stav 2., koji glasi:

“Od 2005. godine starosna penzija ne može iznositi više od 75% penzijskog osnova.“

3. Raniji st. 2. i 3. postaju st. 3. i 4.

Član 3.

1. U članu 51., st. 1., 2. i 3. se mijenjaju i glase:

Uskladjivanje penzija utvrđenih u skladu sa odredbama ovoga zakona vrši se mjesečno, po potrebi, na osnovu sredstava dodjeljenih za isplatu penzija.

Ukoliko penzijska sredstva koja posjeduje nositelj osiguranja (u daljem tekstu: raspoloživa sredstva) nisu jednaka troškovima, što podrazumijeva administrativne troškove i penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom za mjesec za koji se vrši isplata penzija (u daljem tekstu: troškovi), vrši se ponovni obracun penzija tako što se iznos penzija za taj mjesec množi sa dolje utvrđenim koeficijentom.

U slučaju da su raspoloživa sredstva manja od troškova, koeficijent iz stava 2. ovoga člana utvrđuje se tako što se sredstva potrebna za administrativne troškove i sredstva potrebna za isplatu svih penzija do minimalnog iznosa za taj mjesec oduzimaju od raspoloživih sredstava. Iznos potreban za isplatu minimalnog iznosa penzija svim penzionerima utvrđuje se množenjem broja korisnika penzijskog osiguranja sa minimalnom penzijom. Iznos koji se dobije kada se administrativni troškovi i penzije do minimalnog iznosa oduzmu od raspoloživih sredstava za taj mjesec dijeli se iznosom potrebnim da se izvrši isplata svim penzionerima u tom mjesecu, na osnovu penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom, nakon oduzimanja administrativnih troškova i iznosa potrebnog za isplatu minimalnih penzija svim penzionerima.

2. Nakon stava 3., dodaju se novi st. 4., 5. i 6. koji glase:

Kada su raspoloživa sredstva manja od troškova, sve penzije osim minimalne penzije množe se koeficijentom iz stava 3. ovoga člana. Koeficijent se primjenjuje na razliku između svake pojedine penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom za mjesec za koje se vrši isplata penzija i minimalnog iznosa penzije.

U slučaju da su raspoloživa sredstva veća od troškova, koeficijent iz stava 2. ovog člana utvrđuje se oduzimanjem sredstava potrebnih za administrativne troškove od raspoloživih sredstava. Iznos koji se dobije oduzimanjem administrativnih troškova od raspoloživih sredstava dijeli se sa iznosom potrebnim da se izvrši isplata svim penzionerima u tom mjesecu, na osnovu penzije u iznosu utvrđenom u skladu sa ovim zakonom, nakon oduzimanja administrativnih troškova.

Kada su raspoloživa sredstva veća od troškova, koeficijent se odnosi na sve penzije. Svaka pojedina penzija utvrđena u skladu sa ovim zakonom množi se koeficijentom iz stava 5. ovoga člana.

Član 4.

1. U članu 54. stav 2. riječi: “od 15 godina” se mijenjaju riječima: “od broja godina staža osiguranja u skladu sa članom 32. st. 1. i 2. ovog zakona”.

2. U stavu 3. riječi: “od 15 godina” se mijenjaju riječima: “od broja godina staža osiguranja u skladu sa članom 32. st. 1. i 2. ovog zakona.”

Član 5.

U članu 55. stav 1. riječi: “određuje se u visini od 85% od penzijske osnove” mijenjaju se riječima: “ne može biti manja od iznosa starosne penzije za 40 godina penzijskog staža.”

Član 6.

Član 56. se mijenja i dopunjuje tako da glasi:

“Invalidska penzija u slučaju invalidnosti prouzrokovane bolešću ili povredom van rada određuje se u procentu u ovisnosti o broju godina penzijskog staža i pokrivenosti radnog vijeka penzijskim stažom i iznosi:

Navršeni penzijski staž (godina)	Pokrivenost radnog vijeka penzijskim stažom 3/4 i više %	Pokrivenost radnog vijeka penzijskim stažom manje od 3/4%
do 20	50	47
21	51,67	48,87
22	53,34	50,74
23	55,01	52,61
24	56,68	54,48
25	58,35	56,35
26	60,02	58,22
27	61,69	60,09
28	63,36	61,96
29	65,03	63,83
30	66,70	65,70
31	68,37	67,57
32	70,04	69,44
33	71,71	71,31
34	73,38	73,18
35 i više	75	75

Invalidska penzija ne može biti veća od 75% od penzijskog osnova.“

Član 7.

U članu 58. riječi: “od 85%“ se mijenjaju riječima: “od 75%“.

Član 8.

U članu 72. stav 1. poslije riječi “ostvarili“ riječ “starosnu“ se brišu, a poslije riječi “osnova“ dodaju se nove riječi koje glase: “ili osiguranicima koji su ostvarili starosnu penziju sa 40 godina penzijskog staža i invalidsku penziju sa 35 godina penzijskog staža“.

Član 9.

Poslije člana 72. dodaje se novi podnaslov 6.a. - Novčana naknada za fizičku onesposobljenost - kao i čl. 72. a, 72. b, 72. c i 72. d, koji glase:

“6a - Novcana naknada za fizicku onesposobljenost.

Clan 72.a.

1. Fizicka onesposobljenost postoji kada je osiguranik pretrpio gubitak, ozbiljnu povredu ili znacajnu onesposobljenost organa ili dijelova tijela što pogoršava prirodnu aktivnost organizma i zahtijeva veci napor za zadovoljavanje životnih potreba, bez obzira da li je na taj nacin prouzrokovana invalidnost ili ne.

2. Pravo na novcanu naknadu zbog fizicke onesposobljenosti stice osiguranik cija je fizicka onesposobljenost u iznosu od najmanje 30% nastala kao rezultat povrede na radu ili bolesti uzrokovane radom.

3. Vrste fizicke onesposobljenosti na osnovu kojih se stice pravo na novcanu naknadu kao i procenat takve onesposobljenosti utvrduju se zakonom.

Clan 72.b.

1. Osnov za novcanu naknadu za fizicku onesposobljenost je najniži iznos penzije utvrden u skladu sa clanom 72. ovoga zakona.

2. Novcana naknada za fizicku onesposobljenost se utvrduje prema procentu fizicke onesposobljenosti i izražava se u odgovarajucem procentu od osnova te iznosi:

Za fizičku onesposobljenost od	Stepen	Novčana naknada izrađena kao procenat od osnove
100%	1	60%
90%	2	54%
80%	3	48%
70%	4	42%
60%	5	36%
50%	6	30%
40%	7	24%
30%	8	18%

Clan 72.c.

Osiguranik ima pravo na novcanu naknadu od momenta nastupanja fizicke onesposobljenosti ukoliko je zahtjev za naknadu podnesen u roku od 6 mjeseci od dana nastupanja fizicke onesposobljenosti. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka predvidenog perioda, osiguranik ima pravo na novcanu naknadu od prvog dana u mjesecu nakon podnošenja zahtjeva kao i retroaktivno za šest mjeseci.

Clan 72. d.

Ako je osiguranik za isti slucaj fizicke onesposobljenosti stekao pravo na novcanu naknadu i na osnovu ovog zakona i na osnovu drugih propisa, u tom slucaju može po sopstvenom izboru koristiti bilo koji od ova dva osnova za naknadu.“

Clan 10.

U clanu 128., stav 1. rijeci: “Zavoda za platni promet Federacije BiH“, se mijenjaju rijecima:“ organizacija nadležnih za platni promet“.

Clan 11.

Ovaj zakon se objavljuje bez odlaganja u “Službenim novinama Federacije BiH“ i stupa na snagu nakon isteka perioda od 21. dana po objavljivanju.

Predsjedavajući Doma naroda Parlamenta Federacije BiH prof. dr.Ivo Komšić, s. r.

Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH Enver Kreso, s. r.

"Službene novine Federacije BiH", broj 73/05 /28.12.2005./

ZAKON

O IZMJENI ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

član 1.

U Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98, 49/00 i 32/01) u članu 137. stav 2., broj "2005" zamjenjuje se brojem "2008".

član 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a primjenjivat će se od 1. 1. 2006. godine.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Slavko Matić, s. r.

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Muhamed Ibrahimović, s. r.

"Službene novine Federacije BiH", broj 59/06 /04.10.2006./

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

član 1.

U Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01 i 73/05), (u daljnjem tekstu: Zakon) u članu 8. u stavu 1. tačka 2. mijenja se i glasi:

"2. lica u službi u Vojski Federacije Bosne i Hercegovine koja, u skladu sa Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05 i 94/05), postaju lica u službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine u činu i položaju na kojem su se zatekli na dan prije nastupanja 1. januara 2006. godine, a najranije 31. decembra 2005. godine, kao i lica koja to svojstvo steknu od 1. januara 2006. godine, prema važećim propisima."

član 2.

U članu 98. stav 1. mijenja se i glasi:

"Kada je za rješavanje o pravu iz penzijskog i invalidskog osiguranja potrebno utvrditi invalidnost i potpunu nesposobnost za privređivanje, nosilac osiguranja donosi rješenje o pravima po osnovu tih činjenica utvrđenih na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja Instituta za medicinsko vještačenje (u daljnjem tekstu: stručni organ)."

Stav 3. mijenja se i glasi:

"Pravilima i drugim općim aktima stručnog organa u skladu sa Zakonom i drugim propisima uređuju se osnovna pitanja u vezi postupka i kriterija medicinskog vještačenja, sastav i nadležnost stručnih timova i druga pitanja u vezi postupka medicinskog vještačenja koja se odnose na penzijsko i invalidsko osiguranje, na koje saglasnost daje Ministarstvo."

član 3.

U članu 101. iza stava 1. dodaju se novi st. 2. i 3. koji glase:

"Osiguranik, odnosno lica iz člana 60. Zakona, imaju pravo tužbom pred nadležnim sudom pokrenuti postupak protiv poslodavca ukoliko poslodavac ne uplati doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje u skladu sa Zakonom.

Lica osigurana u određenim okolnostima iz čl. 14. i 15. Zakona imaju pravo iz stava 2. ovog člana prema obveznicima obračuna i uplate doprinosa."

član 4.

U članu 124. stav 2. mijenja se i glasi:

"Ukoliko ne postoje lica iz stava 1. ovog člana, utvrđene zaostale obaveze može izmiriti i sam osiguranik ili kupac imovine obveznika uplate doprinosa, kao i općinski organ uprave određen odgovarajućim aktom općine, odnosno kantonalni organ uprave određen odgovarajućim aktom kantona."

član 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Slavko Matić, s. r.

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Muhamed Ibrahimović, s. r.

"Službene novine Federacije BiH", broj 4/09 /26.1.2009./

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

član 1.

U Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05 i 59/06), u daljnjem tekstu: Zakon, u članu 1. u stavu 2. iza riječi "smrti" riječ "i" zamjenjuje se zapeatom, a iza riječi "starosti" dodaju se riječi: "i fizičke onesposobljenosti".

član 2.

U članu 2. u alineji četiri tačka se zamjenjuje zapeatom i dodaje nova alineja koja glasi: " - pravo po osnovu fizičke onesposobljenosti."

član 3.

U članu 3. u stavu 2. tačka se zamjenjuje zapeatom i dodaju se riječi: "osim dospjelih, a neisplaćenih penzija i novčanih naknada u slučajevima i pod uslovima utvrđenim Zakonom."

član 4.

član 4. mijenja se i glasi:

"Sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje u skladu s Ovim Zakonom i posebnim propisima obezbjeđuju se iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, budžeta i drugih izvora."

član 5.

član 5. mijenja se i glasi:

"Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvaruju se kod Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljnjem tekstu: nosilac osiguranja)."

član 6.

član 6. mijenja se i glasi:

"Organizacija, organi upravljanja, rukovođenja, nadzora i druga pitanja značajna za rad nosioca osiguranja uređuju se zakonom iz oblasti organizacije penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine."

član 7.

U članu 8. tač. 1. i 2. mijenjaju se i glase:

"1. zaposlenici na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine kao i drugi zaposlenici koji se osiguravaju po posebnim propisima u Federaciji Bosne i Hercegovine i zaposlenici u institucijama Bosne i Hercegovine sa prebivalištem u Federaciji Bosne i Hercegovine;

2. profesionalna vojna lica u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine;"

član 8.

U članu 12. st. 1. i 2. mijenjaju se i glase:

"Obavezno se osiguravaju fizička lica i članovi njihovog domaćinstva koji se bave poljoprivrednom djelatnošću kao jedinim ili glavnim zanimanjem ako na dan podnošenja zahtjeva za prijem na osiguranje imaju navršениh 15 godina života, opštu zdravstvenu sposobnost i prebivalište na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Poljoprivrednom djelatnošću u smislu stava 1. ovog Zakona, smatra se djelatnost od koje se mjesečno ostvaruje prihod najmanje u visini najniže plate ostvarene u decembru prethodne godine u Federaciji Bosne i Hercegovine."

član 9.

član 13. se briše.

član 10.

U članu 15. tač. 3. i 4. zamjenjuju se novom tačkom 3. koja glasi:

"obavljaju poslove po nalogu Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, ministarstava unutrašnjih poslova i uprava civilne zaštite;"

Dosadašnje tač. 5., 6. i 7. postaju tač. 4., 5. i 6.

član 11.

U članu 17. u stavu 1. riječi: "Državljan Federacije" zamjenjuju se riječima: "Državljan Bosne i Hercegovine sa prebivalištem na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine,"

Stav 2. mijenja se i glasi:

"Državljanin Bosne i Hercegovine zaposlen u državi sa kojom nije zaključen međunarodni ugovor može se dobrovoljno osigurati na penzijsko i invalidsko osiguranje, pod uslovom da je prije odlaska u inostranstvo imao prebivalište na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine."

član 12.

U članu 18. u stavu 2. riječi: "ili odsluženju vojnog roka" se brišu.

član 13.

U članu 21. u posljednjoj alineji, tačka se zamjenjuje zapetom i dodaje se nova alineja koja glasi: "-fizičke onesposobljenosti".

član 14.

U članu 24. u stavu 1. tač. 4. i 5. se brišu, a u stavu 2. riječ "zemljoradnika" zamjenjuje sa riječju "poljoprivrednika".

U stavu 4. riječ "zemljoradnika" zamjenjuje se riječju "poljoprivrednika".

član 15.

U članu 25. u stavu 2. riječi "utvrđuju nosioci osiguranja" zamjenjuju se riječima: "utvrđuje nosilac osiguranja", a riječi: "Federalnog ministarstva za socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice" zamjenjuju se riječima: "Federalnog ministarstva rada i socijalne politike".

član 16.

U članu 29. u stavu 1. između br. 1. i 2. riječ "i" zamjenjuje se zapetom, a nakon broja "2" dodaje se: "i 3."

U stavu 2. riječ "zemljoradnika" zamjenjuje se riječju "poljoprivrednika".

član 17.

U članu 38. u tački 3. riječ "plata" zamjenjuje se riječima: "osnovica koja ne može biti niža od osnovica propisanih zakonom iz oblasti doprinosa", a ostatak rečenice se briše.

U tački 5., riječ "zemljoradnik", zamjenjuje se riječju "poljoprivrednik".

član 18.

U članu 41. stav 1. se briše, a dosadašnji st. 2 . i 3. postaju st. 1. i 2.

član 19.

U članu 50. stav 4. mijenja se i glasi:

"Starosna penzija za mjesec za koji se isplaćuje, ne može se isplatiti u iznosu većem od četiri prosječne penzije isplaćene u decembru 2007. godine i usklađene za isplatni koeficijent za taj mjesec, utvrđen u skladu sa članom 51. Zakona."

član 20.

U članu 62. u stavu 1. u tački 3. i u stavu 2. iza riječi "trajanja" dodaju se riječi: "i korišćenja".

član 21.

U članu 64. u stavu 1. u tački 3. i stavu 2. iza riječi "trajanja" dodaju se riječi: "i korišćenja".

član 22.

U članu 66. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"Dijete koje u toku trajanja i korišćenja prava na porodičnu penziju, a prije navršenih 25 godina života, postane trajno i potpuno nesposobno za samostalan život i rad, zadržava pravo na porodičnu penziju."

član 23.

U članu 72. u stavu 1. riječ "prethodne" zamjenjuje se brojem "2007.", a riječi: " za procent porasta penzija u godini u kojoj se isplaćuje zagarantovana penzija" brišu se i iza riječi "usklađene" dodaju se riječi: "sa članom 51. Zakona".

U stavu 2. riječ "prethodne" zamjenjuje se brojem "2007.", a riječi: "za procent porasta penzija u godini u kojoj se isplaćuje najniži iznos penzije" brišu se i iza riječi "usklađene" dodaju se riječi: "u skladu sa članom 51. Zakona".

Stav 3. mijenja se i glasi:

"Odredbe iz st. 1. i 2. ovog člana ne odnose se na osiguranike koji su ostvarili pravo na srazmjerni dio penzije po međunarodnim ugovorima, ni na korisnike iz stava 2. koji nemaju prebivalište na teritoriji Bosne i Hercegovine, ukoliko međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno."

član 24.

član 85. mijenja se i glasi:

"U staž osiguranja uračunava se i vrijeme koje je osiguranik proveo na profesionalnoj rehabilitaciji, na prekvalifikaciji odnosno dokvalifikaciji, pod uslovom da su uplaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje."

član 25.

U članu 90. u stavu 1. u tački 3. riječi: "42 časa sedmično" zamjenjuju se riječima: "punog radnog vremena poslodavca".

član 26.

U članu 91. u stavu 1. tačka 1. se briše, a tač. 2. i 3. postaju tač. 1. i 2., a iza stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa u uvećanom trajanju i stepen uvećanja staža osiguranja za vojne osiguranike, deminare, zaposlene u sudskoj policiji, kazneno-popravnim ustanovama, zaposlene u vazduhoplovstvu i drugim institucijama Bosne i Hercegovine, utvrđuju se posebnim propisima."

član 27.

U članu 94. u stavu 1. datum "od 30. aprila 1991. godine do 22. decembra 1995. godine." zamjenjuje se datumom "od 18. septembra 1991. godine do 23. decembra 1995. godine."

Iza stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

"U Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine obezbjeđuju se sredstva za pokriće dijela visine penzije po osnovu priznatog posebnog staža iz člana 94. Zakona i to za penzije ostvarene po Zakonu."

član 28.

U članu 96. u stavu 4. briše se tačka i dodaju riječi: "ili nadležnog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite".

član 29.

Iza člana 96. dodaje se novi član 96a. koji glasi:

"član 96a.

Osiguranici koji su ostvarili penzijski staž u Bosni i Hercegovini do 30. 04. 1992. godine, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, po Zakonu i primjenom međunarodnih ugovora, ostvaruju kod nosioca osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine, ukoliko je posljednje osiguranje bilo na teritoriji koju sada pokriva Federacija Bosne i Hercegovine.

Nosilac osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine je nadležan i u slučaju ako je staž osiguranja nakon 30. 04. 1992. godine ostvaren isključivo na teritoriji koju sada pokriva Federacija Bosne i Hercegovine odnosno poseban staž koji se priznaje po propisima Federacije Bosne i Hercegovine.

Ukoliko je staž osiguranja ostvaren nakon 30. 04. 1992. godine u oba entiteta, nosilac osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine prvi pristupa vođenju postupka ukoliko je posljednji staž osiguranja ostvaren na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, nakon čega se primjenjuje sporazum, drugi propis između entiteta ili propis države Bosne i Hercegovine.

Za odlučivanje o pravu na porodičnu penziju, poslije smrti korisnika, nadležan je nosilac osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine ukoliko je na dan smrti korisnika vršio isplatu penzije."

član 30.

U članu 97. riječi: "u preduzeću i drugom pravnom licu, odnosno" se brišu, a riječi: "preduzeća i drugog pravnog lica" se zamjenjuju sa riječju "poslodavca".

član 31.

U članu 98. stav 2. se mijenja i glasi:

"Kod utvrđivanja radne sposobnosti nosilac osiguranja zadržava pravo da vrši reviziju nalaza, ocjene i mišljenja, što će urediti svojim opštim aktom na koji saglasnost daje Federalno ministarstvo rada i socijalne politike."

U stavu 3. iza riječi "Zakonom" stavlja se zapeta i dodaju riječi: "zakonom kojim je regulisano osnivanje ustanove za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja", a iza riječi: "u vezi sa postupkom medicinskog vještačenja" stavlja se tačka, a ostali tekst se briše.

član 32.

U članu 117. u stavu 1. iza riječi "doprinosa" dodaju se riječi: "za penzijsko i invalidsko osiguranje, Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, Budžeta Bosne i Hercegovine", a iza riječi: "dobrovoljnog osiguranja," dodaju se riječi: "prihoda od imovine kojom raspolaže nosilac osiguranja, sredstava od gotovinskog dijela privatizacije u skladu sa zakonom koji reguliše oblast privatizacije preduzeća,".

Iza stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"Za pokriće penzija koje se ostvaruju pod povoljnijim uslovima u odnosu na uslove utvrđene Zakonom, obezbijediće se sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine."

član 33.

Iza člana 117. dodaju se novi čl. 117a. i 117b. koji glase:

"član 117a.

Obveznika, osnovicu, stopu doprinosa, način obračunavanja i uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i druga pitanja u vezi sa plaćanjem ovih doprinosa, uređuju se propisima o doprinosima.

član 117b.

Osnovicu za obračun doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i stopu doprinosa za lica osigurana po članu 11. tač. 3. i 4., čl. 14., 15. i 17. Zakona, utvrđuje nosilac osiguranja, uz prethodnu saglasnost Federalnog ministarstva finansija.

Osnovica za obračun doprinosa iz člana 17. Zakona ne može biti manja od osnovice utvrđene zakonom iz oblasti doprinosa."

član 34.

čl. 118, 119, 120. i 121. brišu se.

član 35.

član 122. se mijenja i glasi:

"Obveznici obračuna i uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje su:

1. za lica iz člana 11. stav 1. tač. 3. i 4. i lica iz člana 14. stav 1. tač. 1., 4. i 8. ovog Zakona - isplatilac plate, odnosno novčane naknade;

2. za lica iz člana 14. stav 1. tačka 2. ovog Zakona - obrazovno-vaspitne ustanove;
3. za lica iz člana 14. stav 1. tačka 3. ovog Zakona - poslodavci kod kojih rade;
4. za lica iz člana 14. stav 1. tačka 5. ovog Zakona - omladinske zadruge;
5. za lica iz člana 14. stav 1. tačka 6. ovog Zakona - investitori radova;
6. za lica iz člana 14. stav 1. tačka 7. ovog Zakona - organizatori sportskih takmičenja;
7. za lica iz člana 14. stav 1. tačka 9. ovog Zakona - preduzeća i druga pravna lica kod kojih se nalaze na stručnom osposobljavanju;
8. za lica iz člana 14. stav 1. tačka 10. ovog Zakona - kazнено-popravne ustanove;
9. za lica iz člana 15. ovog Zakona - preduzeća i druga pravna lica koja ih pozivaju;
10. osiguranici iz člana 17. ovog Zakona."

član 36.

član 123. se briše.

član 37.

U članu 127. riječ "zemljoradnika" zamjenjuje se riječju "poljoprivrednika".

član 38.

član 128. se briše.

član 39.

član 129. mijenja se i glasi:

"U cilju pravilnog evidentiranja podataka bitnih za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, nosilac osiguranja vrši kontrolu tačnosti podataka u smislu propisa o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja."

član 40.

Iza člana 131. Zakona dodaje se novo poglavlje VI a.-NADZOR, kao i novi član 131a. koji glasi:

"VI A.-NADZOR

član 131a.

Nadzor nad sprovođenjem Zakona vrši ministarstvo nadležno za rad i socijalnu politiku, a inspekcijski nadzor vrši federalna inspekcija rada, odnosno upravna inspekcija, u okviru svoje nadležnosti u skladu sa propisima koji regulišu ovu materiju."

član 41.

član 132. mijenja se i glasi:

"Novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kazniće se za prekršaj poslodavac, odnosno drugo pravno lice ako:

1. osiguraniku, protivno odredbama Zakona, uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju;
2. omogući korišćenje prava licu kojem ne pripada pravo po ovom Zakonu ili drugim propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju ili mu ne pripada u tom obimu.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice kod poslodavca, odnosno kod drugog pravnog lica, novčanom kaznom u iznosu od 50,00 KM do 500,00 KM."

član 42.

čl. 133. i 134. se brišu.

član 43.

U članu 136. stav 2. se briše.

član 44.

U članu 137. u stavu 2. broj "2008" zamjenjuje se brojem "2015".

član 45.

član 138. se briše.

član 46.

U članu 139. dodaju se novi st. 2. i 3. koji glase:

"Korisniku penzije iz stava 1. ovog člana penzija se isplaćuje u drugu državu u skladu sa članom 107. stav 2. Zakona.

Sredstva za isplatu penzija iz stava 1. ovog člana obezbjeđuju se u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine na osnovu podataka koje dostavi nosilac osiguranja."

član 47.

čl. 146, 147, 148. i 149. se brišu.

član 48.

član 151. mijenja se i glasi:

"Podaci o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja uređuju se propisom iz oblasti evidencije o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja."

član 49.

čl. 153, 154. i 155. se brišu.

član 50.

U članu 156. dodaje se stav 3. koji glasi:

"Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaju se primjenjivati:

1. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika ("Službeni list R BiH", br. 2/92 i 13/94),
2. Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika HR-HB ("Narodni list HR-HB", broj 46/95)."

član 51.

Iza člana 156. dodaje se novi član 156a. koji glasi:

"član 156a.

Izraz neto plata u Zakonu, od 01.01.2009. mijenja se izrazom "plata iz radnog odnosa umanjena za doprinose iz plate", a izraz "neto osnovica osiguranja" mijenja se u riječ "osnovica".

Pojmovi iz stava 1. ovog člana određeni su posebnim propisima koji regulišu oblast doprinosa."

član 52.

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a primjenjivaće se od 01. 01. 2009. godine.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Stjepan Krešić, s. r.

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Safet Softić, s. r.
